

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

**Znalosti vybraných respondentů o pěstounské péči
na přechodnou dobu**

Knowledge of selected respondents about temporary foster care

Studijní program: Specializace v pedagogice VZ – ZSV

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová Ph.D.

Jitka Procházková

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Znalosti vybraných respondentů o
pěstounské péči na přechodnou dobu vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské
práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že
tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

Podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Jaroslavě Hanušové Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá pěstounskou péčí na přechodnou dobu.

V teoretické části se zabývá podmínkami pěstounské péče na přechodnou dobu v České republice, průběhem přípravy pěstouna na přechodnou dobu a podmínkami jeho práce. Součástí jsou i informace o spolupráci pěstouna s doprovázející organizací.

V praktické části se práce zaměřuje se na zjištění znalostí vybraných respondentů o podmínkách pěstounské péče na přechodnou dobu v České republice. Praktická část vychází z dotazníkového šetření zaměřený na znalosti respondentů o této problematice. Je stanoven jeden hlavní a dva dílčí výzkumné cíle. Hlavním cílem je zjistit znalosti respondentů o podmínkách pěstounské péče na přechodnou dobu. Vedlejšími cíli je zjistit jaké vnímají respondenti rizika spojená s touto formou péče o děti a za jakých podmínek by byli ochotni poskytovat tuto formu péče.

V doporučení pro praxi jsou popsána témata zaměřená na problémy, které vnímají respondenti jako rizika a překážky v poskytování této formy náhradní rodinné péče a na otázky o kterých měli respondenti nedostatečné informace.

Klíčová slova: pěstoun, pěstounská péče na přechodnou dobu, náhradní rodinná péče, příprava pěstouna na přechodnou dobu, doprovázející organizace

Annotation:

This thesis deals with foster care temporarily.

The theoretical part deals with the conditions of foster care for a temporary period in the Czech Republic, during the preparation guardian temporarily and conditions of work. It also includes information about foster cooperation with the accompanying organizations.

In the practical part is focused on finding the knowledge of selected respondents about the conditions of foster care for a temporary period in the Czech Republic. The practical part is based on questionnaire focused on respondents' knowledge on this issue. It is determined by one main and two partial research goals. The main objective is to identify the knowledge of the respondents on the conditions of foster care for a temporary period. The secondary objective is to determine how respondents perceive the risks associated with this form of child care and under what conditions they would be willing to provide this type of care.

In practice recommendations are discussed topics focused on issues that respondents perceive as risks and constraints in providing this form of foster care and the issues about which respondents had insufficient information.

Key words: foster, foster for temporary care, substitute family care, preparation foster parent, accompanying organization for foster

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	NÁHRADNÍ PÉČE.....	8
2.1	FORMY NÁHRADNÍ PÉČE.....	8
2.2	SOUČASNÁ SITUACE PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU V ČR.....	13
2.3	PŘÍPRAVNÝ KURZ PRO PĚSTOUNY PPPD	18
2.4	PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ PPPD	21
2.5	PRŮVODCI PĚSTOUNŮ, DOPROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE.....	22
3	PRAKTICKÁ ČÁST	27
3.1	CÍLE A PŘEDPOKLADY PRAKTICKÉ ČÁSTI BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	27
3.2	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	28
3.3	DISKUSE A KOMPARACE DAT	44
3.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	52
4	ZÁVĚR BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	54
5	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ:.....	55
6	SEZNAM PŘÍLOH.....	57

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá podmínkami pěstounské péči na přechodnou dobu.

Dle současné legislativy by neměly být děti umísťovány do ústavní péče, ale měly by být umístěny do některé z forem náhradní rodinné péče – pěstounská péče, adopce nebo pěstounská péče na přechodnou dobu. Naplněním tohoto zákona by se mělo předejít psychické deprivaci dětí, zejména v oblasti schopností tvořit pevné citové vazby. Zvláště nejmenší děti by měly vyrůstat v prostředí, kde mohou být naplněny všechny jejich potřeby v optimální míře a v čase kdy je potřebují. Tento typ péče je snáze poskytován při individuální péči o dítě v některé z forem náhradní rodinné péče.

Hlavním cílem práce je informovat o průběhu a způsobu přípravy budoucích pěstounů PPPD, procesu poskytování pěstounské péče na přechodnou dobu.

Práce je vypracovaná na základě informací získaných z odborné literatury, z internetových zdrojů a z informací načerpaných během vlastní přípravy na možnou pěstounskou péči na přechodnou dobu.

V praktické části se práce zaměřuje na zhodnocení znalostí vybraných respondentů o profesionální pěstounské péči. Informace vycházejí z dat shromážděných dotazníkovým šetřením. Dílčím cílem praktické části je také vyhodnocení respondenty vnímaných možných problémů a překážek v poskytování této formy náhradní rodinné péče.

2 Náhradní péče

Tato kapitola pojednává o všech formách náhradní péče o děti.

2.1 Formy náhradní péče

V České republice existují dvě možnosti náhradní péče, jestliže dítě nemůže žít v biologické rodině. První formou je rodinná forma náhradní péče. Druhou formou je systém ústavní péče.

2.1.1 Rodinná péče

Rodinná forma péče je taková, která umožní dítěti žít život v úzkém kruhu stálých pečovatelů. Do této formy patří následující formy péče o dítě

Adopce

Adopce je trvalé osvojení dítěte do rodiny. Dítě se stává plnoprávným členem rodiny se všemi právy a povinnostmi z toho vyplývajícími. Adoptivní rodiče jsou zapsáni do rodného listu dítěte jako jeho rodiče. Součástí je i preadopční péče, kdy je dítě již v rodině osvojitele a probíhá proces osvojení. Po skončení preadopční péče v trvání minimálně tří měsíců je rozhodnutím soudu dítě trvale osvojeno. (Zákon č.89/2012 sb. Nový občanský zákoník)

Pěstounská péče

Momentálně je pro odlišení od pěstounské péče na přechodnou dobu nazývána jako dlouhodobá pěstounská péče. Dítě je v rodině vychovááno po omezenou dobu, což zpravidla znamená do dospělosti nebo do ukončení přípravy na budoucí povolání. Rodičovská práva a povinnosti přináleží nadále biologickým rodičům. Pěstoun zodpovídá za dítě v běžných situacích, ale důležitá rozhodnutí, například volbu povolání, je třeba konzultovat s biologickými rodiči. (Zákon č.89/2012 sb. Nový občanský zákoník)

Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu je určena pro děti od narození do osmnácti let ve chvíli, kdy nemohou vyrůstat v biologické rodině. Protože je tato forma pro poskytovatele

péče povoláním a má časové omezení, je též nazývána profesionální nebo krátkodobou pěstounskou péčí. Je určena jako forma akutní péče o děti. Pěstoun je odpovědný za běžnou péči o dítě. Biologičtí rodiče nejsou zbaveni rodičovských práv a povinností. Za dítě v zásadních otázkách jeho života odpovídají biologičtí rodiče. Pobyt dítěte u pěstouna je omezen dobou dvanácti měsíců. Pěstounskou péči na přechodnou dobu v této kapitole uvádím jen pro úplný přehled možností náhradní péče o dítě v České republice. Více se jí budu věnovat v následujících kapitolách. (Zákon č.89/2012 sb. Nový občanský zákoník)

Opatrovnictví

Opatrovník je dítěti přidělen soudně v případě možné kolize mezi právy dítěte a vůlí rodičů. Jeho funkce zaniká spolu s vyřešením kolizní situace. (Zákon č.89/2012 sb. Nový občanský zákoník)

Poručenství

Poručník je dítěti přidělen, jestliže jsou rodiče zbaveni rodičovských práv. Poručník se stává zákonným zástupcem dítěte. Péči o něj může vykonávat osobně, ale není to podmínkou. Jestliže má dítě v osobní péči, pak mu náleží příspěvek stejný jako u pěstounů. Poručníkem může být Orgán sociálně právní ochrany dětí, zejména v akutních případech než dojde k ustanovení fyzické osoby jako poručníka. Poručník je pod dohledem soudu. Soudu dokládá správu majetku poručenice. Důležitá rozhodnutí poručníka musí schválit soud. (Zákon č.89/2012 sb. Nový občanský zákoník)

2.1.2 Ústavní péče

Ústavní péče je taková forma náhradní péče o dítě, kdy je dítě umístěno v některém zařízení umožňující péči o děti. Při tuto formu péče jsou určeny následující zařízení.

Dětské domovy pro děti do tří let.

Tato forma ústavní péče je určena dětem do tří let věku. Tyto ústavy jsou připraveny na péči o děti od narození do tří let. Děti jsou ve věkově smíšených skupinách. V ústavu jsou i prostory pro matky a těhotné v tíživé životní situaci, například nezletilé, v období léčby závislosti a podobně. Zde je možné poskytnout jim podporu v péči o dítě a navázání zdravých stereotypů v péči o ně. Je zde nabídka komplexní sociální péče,

lékařů a psychologů. Dětský domov je připraven i na péči o děti s postižením, které vyžadují stálou profesionální péči, kterou nejsou schopni poskytnout rodiče či jiní pečovatelé v domácím prostředí. Jedná se o zdravotnické zařízení.

(Zákon č.109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy . <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>*

Dětské domovy

Dětské domovy jsou formou ústavní péče pro děti a mládež od tří do osmnácti let. Jestliže se dotýčný / á soustavně připravuje na budoucí povolání, je možné pobyt po vzájemné dohodě prodloužit až do věku dvaceti šesti let. Dětské domovy se snaží co nejvíce simulovat rodinné prostředí. Děti jsou tu organizovány do věkově smíšených skupin, zpravidla v jednotlivých bytových jednotkách. O konkrétní skupinu se trvale starají stejní vychovatelé. Jedná se o školské zařízení.

(Zákon č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy . <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>*

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Tato zařízení jsou formou ústavní výchovy pro akutní případy, kdy děti nemohou být děti ve své rodině. Mezi tyto ústavy patří například Klokánky. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je určeno jako krátkodobá forma péče podobně jako pěstounská péče na přechodnou dobu. Jsou zde umístěny děti na základě předběžného opatření. Dítě zde může být umístěno na žádost rodičů nebo přímo na žádost dětí. Zařízení mohou přijímat děti od narození do osmnácti let. Děti jsou umístěny ve skupinách po čtyřech, v případě sourozeneckých skupin maximálně po šesti dětech. (Zákon č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy . <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>*

Diagnostický ústav

Diagnostický ústav je zařízení, do kterého jsou přijímány děti ke komplexnímu vyšetření. Vyšetření zahrnuje zdravotní prohlídku, psychologické vyšetření, speciálně pedagogické vyšetření a probíhá i sociální šetření v rodině dítěte. Dítě je zde umístěno zpravidla na základě soudního rozhodnutí. Dítě zde může být umístěno i na žádost rodičů nebo samotného dítěte. Jedná se též o děti v předběžném opatření soudu. Pobyt zde trvá po dobu vyšetření, obvykle v délce šesti až osmi týdnů. Děti jsou zde ve věku od tří do osmnácti nebo devatenácti let. Odtud děti přechází zpět do rodiny, do dětského (Zákon č.109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

System školských zařízení pro výkon ústavní výchovy. <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *System školských zařízení pro výkon ústavní výchovy Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>*

Dětský domov se školou

Do dětského domova se školou jsou umístěny děti se soudně nařízenou ústavní péčí nebo ochrannou výchovou. Jsou zde umístěny děti se závažnými výchovnými problémy ve věku povinné školní docházky. Po jejím skončení odcházejí děti do výchovných ústavů, dětských domovů nebo domů.

(Zákon č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

System školských zařízení pro výkon ústavní výchovy . <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *System školských zařízení pro výkon ústavní výchovy Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>*

Výchovný ústav

Výchovný ústav je určen pro děti a mladistvé se závažnými poruchami chování. Je určen pro děti po ukončení povinné školní docházky. Děti zde zpravidla pokračují ve vzdělávání. Je zde zajištěna komplexní péče o děti. K dispozici jsou pedagogové, psychologové a sociální pracovníci. Pobyt dítěte je ukončen v 18 až 19 letech. V případě mladistvých pachatelů přechází mladistvý po dosažení 15 let do vězení pro mladistvé. Jestliže jim po uplynutí trestu je méně než 18 let vrací se zpět do výchovného ústavu. (Zákon č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Ústavní péče. *Náhradní rodina.cz*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: www.nahradnirodina.cz/ustavni_pece

Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy . <http://socialni-prace.webnode.cz/>. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: *Systém školských zařízení pro výkon ústavní výchovy* Více zde: <http://socialni-prace.webnode.cz/system-skolskych-zarizeni-pro-vykon-ustavni-vychovy/>

2.2 Současná situace pěstounské péče na přechodnou dobu v ČR

Institut pěstounské péče na přechodnou dobu (dále jen PPPD) umožňuje dětem vyrůstat v rodinném prostředí i v případě, že jeho biologická rodina v tomto ohledu selhává. PPPD je navržena tak, aby byla přechodnou fází v životě dítěte. To klade velké nároky na rychlost řešení situace konkrétního dítěte, ale hlavně na pěstouny poskytující PPPD. Současná situace v ČR je nastavena tak, že dítě mladší 3 let by nemělo být umístěno do ústavní péče, ale pouze do některé z forem náhradní rodinné péče. Volba náhradní rodinné péče by i pro starší děti měla být primárním řešením, a teprve jestliže tato forma péče není možná, měla by nastoupit péče ústavní. PPPD poskytují pěstouni speciálně proškolení pro tento typ péče. Jsou zařazeni do registru poskytovatelů PPPD a měli by být připraveni, pokud možno bezodkladně, přijmout dítě v krizové situaci. Do PPPD svěřuje dítě soud na podnět Orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD). Do péče PPPD spadají děti, o které se nemohou ze závažných důvodů dočasně starat rodiče a děti, které čekají na soudní rozhodnutí o odejmutí rodičovských práv biologickým rodičům. Na rozdíl od dlouhodobé pěstounské péče je PPPD limitována maximální dobou dvanácti měsíců péče o jedno dítě. Za tuto dobu by se již měla stabilizovat biologická rodina, jestliže je dítě v PPPD z důvodu rodinné krize nebo by dítě mělo přejít do některé z forem dlouhodobé náhradní rodinné péče (pěstounská péče, adopce) (Macela, 2013).

2.2.1 Podmínky poskytování PPPD

V této kapitole budou vysvětleny podmínky poskytování pěstounské péče na přechodnou dobu.

Vzdělání pěstouna PPPD

Pěstoun PPPD může mít jakékoliv vzdělání.

Rodičovská zkušenost pěstouna PPPD

Pěstoun v PPPD musí mít rodičovskou zkušenost. Tato podmínka má nejméně dvě příčiny. První je, že pěstoun PPPD by měl mít naplněnou svou rodičovskou touhu, aby se eliminovala snaha po naplnění rodičovské touhy skrze dítě v PPPD. Byl by pak ztížený, již tak těžký, odchod dítěte z rodiny pěstouna do následné péče. A také by bylo velké riziko výrazného, nevhodného připoutání se pěstouna k dítěti. Druhou příčinou je pak rodičovská rutina v péči o dítě. Při relativně krátkém pobytu dítěte v rodině PPPD není čas na zaučování pěstouna v plnění základních potřeb dítěte. Pěstoun musí mít teoretické i praktické znalosti o tom co vyžaduje péče o dítě konkrétního věku (Macela, 2013).

Počet dětí v rodině pěstouna PPPD (Vlastní děti, přijaté děti, počet dětí, jejich věk)

V rodině pěstouna mohou být jeho vlastní děti. Za naplněnou kapacitu rodiny je považován počet 4 dětí. Tedy vlastní děti v rodině pěstouna mohou být maximálně tři. S tímto limitem by mohli polemizovat rodiče v početných rodinách, kteří by tvrdili, že oni zvládají poskytovat péči i více než 4 dětem. Je třeba však mít na paměti, že dítě umístěné v PPPD akutně vyžaduje více péče než dítě vlastní. A to nejen po stránce péče jako takové. Péče o dítě v PPPD vyžaduje i čas na komunikaci s biologickou/náhradní rodinou, s úřady péče o dítě a podobně. Celková péče o dítě v PPPD tak zabere více času než péče o dítě vlastní. Tento limit může být překročen v případě přijetí sourozenců, ale i tam by mělo jít pouze o mimořádné opatření v případě, že nejsou „volní“ pěstouni s dostatečnou kapacitou. Zde pak nastává i praktický problém, neboť pěstoun je připraven převzít obvykle jedno dítě a na tuto možnost je i materiálně vybaven. Tudíž přijetí sourozenců by vyžadovalo zohlednit i tuto situaci. Otázka věku biologických dětí není stanovena, nicméně se doporučuje, aby nejmladší dítě v rodině bylo starší deseti let. Dítě od tohoto věku by již mělo odlišit rozdíl mezi ním a dětmi v rodině umístěnými dočasně tak, aby nebyly ohroženy jeho životní jistoty. Protože úkolem PPPD je eliminovat nikoliv vytvářet životní traumata. Tím, že pěstoun přijímá děti, které jsou mladší než jeho biologické, je

také naplněna podmínka rodičovské zkušenosti a rutiny v péči o děti v PPPD (Macela, 2013).

Děti by děti v rodině pěstouna by neměly mít akutní závažné zdravotní, mentální nebo výchovné problémy. V těchto případech by hrozilo, že by přijaté dítě nemělo potřebnou péči. V některých případech mohou být naopak zkušenosti pěstouna s výchovou a péčí o takové dítě výhodou. Například, jestliže má pěstoun zkušenosti s péčí o děti s diabetem, epilepsií a jinými nemocemi vyžadující zvláštní péči. V těchto případech mohou být předchozí zkušenosti pěstouna naopak velmi vhodné (Macela, 2013).

Příčiny umístění dětí v PPPD

Jedním z důvodů pro umístění dětí do PPPD je doba, kdy děti čekají na adopci. Tedy na to, až pominou rodičovská práva jejich biologických rodičů. Jedná se zejména o novorozené děti, které v PPPD čekají na to, až budou právně volné a budou moci přejít do osvojení.

Druhým důvodem je odebrání dítěte z biologické rodiny pro její neschopnost poskytnout dítěti vhodné prostředí pro jeho vývoj. Zde by po dobu pobytu dítěte v PPPD měla proběhnout stabilizace biologické rodiny dítěte tak, aby opět plnila svou funkci vůči dítěti a umožnila jeho návrat. Jestliže se toto nestane, přechází dítě z PPPD do některé jiné formy náhradní péče jako je dlouhodobá pěstounská péče, adopce nebo ústavní péče.

Třetím důvodem PPPD jsou případy dětí, o které se nemohou starat rodiče pro jejich momentální neschopnost pečovat o dítě, například z důvodu nemoci, pobytu v nemocnici, výkonu trestu a podobně. V tomto případě je pobyt dítěte omezen trváním překážky na straně rodiče. Jakmile překážka pomine, dítě se vrací zpět do rodiny (Macela, 2013).

Materiální podmínky pro poskytování PPPD

Podmínkou je zajistit dostatek prostoru pro dítě. Jmenovitě vlastní postel, dostatek oblečení a jiného potřebného vybavení s ohledem na věk dítěte. V tomto směru vyvstává otázka nutnosti „specializace“ pěstouna na určitý věk přijímaných dětí, neboť jiné potřeby má kojeneček a jiné školák a nebylo by správné požadovat po pěstunech vybavení na všechna věková období dítěte (Macela, 2013).

Jeden z pečujících rodičů by měl být připraven na odchod ze zaměstnání nejpozději ve chvíli přijímání dítěte do rodiny. Pěstoun by měl mít stabilní socioekonomickou situaci bez dluhů a exekucí, které by mohly výkon práce pěstouna znesnadnit (Macela, 2013).

Odměna pěstouna

Odměna pěstouna se pro účely zákonů upravující daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na úrazové pojištění a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti. Tento plat je po zdanění ve výši 20 000 Kč, jestliže se jedná o dítě zdravé maximálně do stupně závislosti I. Jestliže jde o dítě se stupněm závislosti II. nebo vyšší jedná se o 24 000 Kč. Dítěti v PPPD náleží též příspěvek na jeho potřeby ve výši 4 500 – 6 350 Kč dle věku dítěte. Pěstounovi PPPD nenáleží příspěvek při přijetí dítěte do péče. Ten je určen pro pěstouny dlouhodobé (Macela, 2013).

Dovolená pěstouna PPPD.

Pěstounovi PPPD náleží roční dovolená v rozsahu 14 kalendářních dnů. Primárně by tuto dobu měl využít v době, kdy nemá v péči dítě PPPD. Jestliže toto nelze, je možné využít odlehčovací péče poskytované neziskovými organizacemi. Do odlehčovací péče je možné vzít dítě starší 24 měsíců (Macela, 2013).

Kdo se může stát pěstounem PPPD

Pěstounem PPPD se může stát každý svéprávný jedinec starší osmnácti let s pobytem na území ČR. Tento široký rámec je zúžen dalšími požadavky, nicméně je zde ponechán prostor pro mimořádné situace. Například jestliže nastane situace, kdy je třeba se postarat o dítě, ale vhodná ošetřující osoba zatím nesplňuje podmínky PPPD. Je lepší, aby se o dítě staral někdo, ke komu už má dítě nějakou pozitivní vazbu, než aby se o něj začal starat někdo, koho nezná a přechod by pro něj byl tak ještě více stresující.

Pěstoun by měl přiměřený věk mezi třiceti a šedesáti lety a měl by být v dobré zdravotní kondici bez výrazně limitujících nemocí.

Vyžaduje se trestní bezúhonnost, vyloučení závislostí a významných psychických nemocí v minulosti.

Budoucí pěstoun by měl mít podpůrnou síť přátel pro osobní potřebu (Macela, 2013).

Z hlediska osobnosti pěstouna je třeba zohlednit náročnost a specifčnost pěstounství na přechodnou dobu. Pěstoun by měl být osobnostně vyzrálý, empatický, sebevědomý s dobře zpracovanými vlastními životními situacemi. Měl by mít životní nadhled a schopnost sebereflexe v pochopení svých i cizích nedostatků. Pěstoun by měl být schopen lásku a přijetí dávat bez očekávání vděku od klientů (Macela, 2013).

Jeho hlavní rolí je zajistit dítěti péči v takovém množství a prostředí, aby se mohlo zdárně vyvíjet. Jeho snahou není jen uspokojení biologických potřeb dítěte, ale také jeho psychický vývoj, aby nepříznivá stopa dosavadního života dítěte byla do budoucna co nejmenší. Jeho práce závisí na tom, z jakého důvodu je dítě v péči PPPD. V případě problémů v biologické rodině dítěte je jeho prací i spolupráce s biologickou rodinou. V kooperaci se sociální pracovníci přispívá k návratu dítěte do biologické rodiny tím, že může příklady dobré praxe nabízet možná řešení problémů rodiny. Důležitý je jeho lidský, individuální přístup, na který často není ve státním systému místo a prostor. Pěstoun má na starosti v jednu chvíli jen jednu rodinu, na rozdíl od sociálního pracovníka, který jich má v péči několik. Jestliže je v PPPD dítě, jenž čeká na adoptivní rodiče, pak je úloha pěstouna důležitá hlavně v eliminaci psychické deprivace spojené s ústavní péčí. Jeho prací je také pozvolný přechod dítěte do nové rodiny. Jeho úloha při předávání dítěte do nové rodiny není jen v pozvolném přechodu mezi rodinami, ale je též "k ruce" novopečeným rodičům s radou a podporou v jejich nové roli. Protože kdo jiný by jejich novému dítěti lépe rozuměl než ten, kdo ho již zná. Je též zárukou pro rodiče, že dítě nepřichází "odnikud", ale přichází z milujícího a podnětného prostředí (Hlásková, 2012; Vávrová, 2012).

Aby mohl pěstoun poskytnout dítěti vhodné prostředí, je třeba, aby měl uspokojivě vyřešen svůj osobní život. Měl by žít ve stabilním partnerském svazku trvajícím alespoň 5 let nebo by měl být jako jednotlivec smířen s faktem, že partnera nemá. Žadatelé by neměli být více jak jedenkrát rozvedení. Při více rozvodech je třeba individuálního posouzení, jestli je žadatel schopen dlouhodobého stabilního vztahu (Macela, 2013).

Pěstoun by měl být schopen intenzivně spolupracovat nejen s rodinou, ale též s dalšími odborníky okolo dítěte, kterými jsou sociální pracovníci, učitelé, vychovatelé, psychologové a to tak, aby jeho péče o dítě byla co nejoptimálnější a dítě se co nejrychleji dostalo zpět do biologické rodiny nebo do dlouhodobé náhradní rodinné péče. Jedním z jeho úkolů je též zaznamenávat informace o dítěti a jeho pokroky, aby mohly tyto informace být využity nejen týmem odborníků kolem dítěte, ale též budoucí rodinou

dítěte tak, aby si rodina mohla dělat představu nejen o dítěti, ale také o jeho předešlém životě. Budoucím adoptivním rodičům tak dává možnost poskytnout informace, na které se dítě může ptát. Například: „Mami, kdy jsem začal sedět?“. Dítě tak nepřichází do náhradní rodiny bez minulosti, ale s pocitem kontinuity života (Macela, 2013).

Pěstoun by měl být připraven na to, že přijetím dítěte se stává součástí týmu odborníků. Což s sebou nese jistou ztrátu soukromí. Není již anonymním rodičem, ale celá jeho rodina se dostává pod dohled odborníků. Dohled odborníků není zaměřen jen na dítě v PPPD ale na celou rodinu, aby se vhodnou intervencí předešlo problémům v rodině pěstouna (Macela, 2013;Semerádová, 2011).

2.3 Přípravný kurz pro pěstouny PPPD

Přípravný kurz pro pěstouny na přechodnou dobu se skládá ze dvou částí. První část je shodná pro všechny žadatele o náhradní rodinnou péči. Druhá část je určena pro pěstouny na přechodnou dobu.

Společná příprava žadatelů o náhradní rodinnou péči – 1. část přípravného kurzu pro pěstouny PPPD

První část přípravy žadatelů o náhradní rodinnou péči (dále jen NRP) je shodná pro všechny žadatele o NRP. Je povinná pro všechny typy NRP a její obsah vychází z Metodického doporučení MPSV ČR 7/2009 o odborném posouzení žadatelů a o zprostředkování NRP.

Jedná se nejen o přípravu na NRP, ale taktéž o vyřazení zájemců o NRP, jestliže se v průběhu příprav objeví nějaký zásadní problém na straně žadatele (Vávrová, 2012).

Cílem kurzu je poskytnout žadatelům dostatek informací o specifikách NRP a dát zájemcům možnost vytvořit si představu o tom, jak budou jako rodina fungovat po příchodu nového člena. Součástí kurzu je i zjištění povahy a schopností žadatelů důležitých pro vykonávání práce pěstouna (jejich osobnostní charakteristiky a povahové rysy) a jejich vyhodnocení ve vztahu k možnému přijetí dítěte (Vávrová, 2012).

Kurz vede tým složený minimálně z psychologa a sociální pracovnice, kteří se účastní i posouzení o zařazení žadatele do evidence poskytovatelů NRP. Součástí je i účast rodiny (vlastních dětí, partnera) žadatelů na víkendovém setkání. Žádaným přispěním je i účast poskytovatelů NRP na sdílení zkušeností. Kurzy probíhají skupinovou formou s

individuálními konzultacemi. Ideální skupina čítá maximálně 20 osob. Hodinová dotace kurzu je 48 hodin. Důležitým prvkem je i zpětná vazba žadatelů k průběhu kurzu (Vávrová, 2012).

Na začátku kurzu probíhá seznámení se s žadateli o NRP. Cílem je vysvětlit žadatelům, co je v přípravném kurzu čeká, vysvětlení technických stránek NRP, klasifikace specifík v péči o dítě v NRP. Součástí je i diskuse s žadateli nad obavami, očekáváními a motivací k poskytování NRP. Výsledkem těchto setkání je zpráva o žadateli, která je součástí zprávy pro psychologické vyšetření. Následuje vyšetření pověřeným psychologem. Jedná se o diagnostické vyšetření za účelem zjištění možné psychopatologie žadatele, která by byla neslučitelná s výkonem NRP. Jestliže závěr psychologa neshledá žádný problém, pokračuje žadatel v další přípravě na NRP. Při zjištění problémů neslučitelných s NRP nepokračují žadatelé v přípravě. Jestliže se odhalí méně závažné překážky, je možné pokračovat v přípravě a v následující přípravě je tento problém řešen v rámci individuálních konzultací (Vávrová, 2012).

Nyní se účastníci rozdělí podle toho, jestli mají zájem o adopci nebo o pěstounskou péči. K tomuto rozdělení dochází z důvodu odlišných potřeb zájemců.

Zájemci si prohlubují znalosti o zvolené formě NRP a věnují se tématům z psycho – sociálního vývoje dětí.

V psychologicko-sociální přípravě se zohledňují tři roviny. Nelze je úplně oddělit a je nutné předpokládat prolínání informací.

- První rovina se zabývá přímo dítětem a jeho vývojem. Je zaměřena na možné odchylky dětí v NRP od běžné populace způsobené možnou ranou deprivací. Žadatelé dostanou informace o příčinách psychické deprivace, možných důsledcích závislostí u biologické matky v době těhotenství a jiných možných zdravotních či psychických obtíží dětí přicházejících do NRP. Dostávají také informace, jak je mohou ve spolupráci s odborníky napravovat. První rovina se zabývá také specifiky výchovy dítěte jiného etnika.
- Druhou rovinou je pak zpracování změn ve stávající rodině po příchodu nového člena. Jakým způsobem se rodina změní, jak mohou reagovat "sourozenci" dítěte, role náhradního rodiče v životě přijatého dítěte.
- Třetí rovinou je pak komunikace týmu tvořeného pěstounem a svěřencem k okolí. Zde se probírá přístup k biologické rodině dítěte a jeho vztah k ní, ať už skutečný (kontakt

s rodiči, prarodiči, sourozenci) nebo jen teoretický. Je zde též prostor pro sdílení informací o odborné pomoci, například kdy a kam se obrátit pro radu a pomoc při problematických situacích.

Závěrem kurzu je konečné rozhodnutí o zařazení nebo nezařazení žadatele do registru poskytovatelů NRP. Zařazení se uskuteční po schválení žadatele sociálním pracovníkem a pověřeným psychologem (Vávrová, 2012).

Příprava žadatelů na PPPD - 2. část přípravného kurzu pro pěstouny PPPD

Po společné přípravě žadatelů NRP musí pěstouni na přechodnou dobu absolvovat svou specifickou část přípravy pro tento typ NRP. Je uskutečněna v rozsahu 72 hodin ve skupině o počtu maximálně 10 osob. Tento počet je určen s ohledem na bezpečné prostředí ve skupině. A také s ohledem na nutnost důkladně prostudovat témata kurzu. Tato část kurzu by měla být zaměřena tak, aby po jeho absolvování pěstoun věděl, jaké jsou jeho silné a slabé stránky a měl by být schopen kooperace s jinými lidmi na vysoké úrovni. Do těchto příprav je nutno opět zapojit celou rodinu pěstouna (vlastní děti pěstouna, partner, rodiče), neboť i ona bude PPPD velmi zasažena (Vávrová, 2012).

Tato část kurzu zohledňuje specifika PPPD. Hlavními tématy jsou pochopení smyslu PPPD, práce s dítětem v PPPD, komunikace s biologickou/náhradní rodinou dítěte a důsledky poskytování PPPD pro rodinu pěstouna (Vávrová, 2012).

Práce s dítětem v PPPD se liší od jiných forem NRP. V PPPD je nutné vysvětlit dítěti dočasnost pobytu v rodině pěstouna, samozřejmě s ohledem na věk a mentální schopnosti dítěte. V případě předpokládaného návratu do biologické rodiny je důležité zachování pozitivního pocitu dítěte z biologické rodiny, aby pozdější návrat do rodiny byl co nejjednodušší (Vávrová, 2012).

Během přípravy by se mělo diskutovat o možných problémech dítěte a hledat optimální strategie jejich řešení (Vávrová, 2012).

Důležitým tématem kurzu je zpracování příchodů a odchodů dětí v PPPD z pěstounské rodiny a způsoby, jak se s nimi vyrovnat. Vyřešit si otázky: Jak se k tomu postavím já? Jak se k tomu postaví můj partner? Může PPPD ohrozit moje vlastní děti?

Vše výše zmíněné by mělo probíhat hlavně sebezkušenostní formou, simulováním konkrétních situací a diskusí mezi účastníky. Cílem by mělo být upevnit rodičovské kompetence zájemců tak, aby si byl pěstoun jistý ve své roli vychovatele (Vávrová, 2012).

Po úspěšném absolvování kurzu pro pěstouny PPPD je žadatel zařazen do evidence poskytovatelů PPPD na příslušném krajském úřadu v místě bydliště pěstouna.

2.4 Průběh poskytování PPPD

Zde budou popsány jednotlivé fáze poskytování PPPD.

Přijetí a pobyt dítěte v rodině pěstouna

Přijetí dítěte do rodiny je většinou jednorázovou událostí. Dítě přiveze pracovník OSPOD nebo si dítě vyzvedne pěstoun, zpravidla v porodnici, sám. Tímto nastává proces péče o dítě. Snahou pěstouna je, aby byl, pokud je to jen trochu možné, přesun pro dítě co možná nejméně traumatizující. U miminek z porodnice je to jednoduché, u starších dětí je třeba brát v potaz alespoň oblíbenou hračku nebo jinou věc připomínající domov (Klimeš, 2012).

Pěstoun, jako ten, kdo je zodpovědný za výchovu dítěte, je přizván k tvorbě Individuálního plánu ochrany dítěte. Tento plán následně pomáhá naplňovat.

Úkolem pěstouna je také tvoření Knihy života dítěte. Do této knihy se zaznamenávají informace o rodině dítěte. Zážitky a pokroky v životě dítěte v době pobytu u pěstouna. Kniha dokumentuje pobyt dítěte v PPPD tak, aby doba pobytu dítěte u pěstounů nebyla bílým místem v životě dítěte. Zejména u kojenců při předání adoptivním rodičům je taková kniha velmi užitečná. Pro ně je kniha symbolem, že dítě vyrůstalo v dobrém prostředí. Pro dítě je pak zdrojem důležitých informací o jeho raném dětství. Tyto informace jsou pro dítě velmi důležité. Obvykle je získáváme od svých rodičů a stavějí nám základy naší identity. Adoptivním rodičům tak Kniha dítěte poskytne tyto důležité informace, které oni mohou vhodnou formou předat dítěti. (Hlásková, 2012)

V době pobytu dítěte v rodině pěstouna se mohou uskutečňovat i setkání s biologickou rodinou dítěte. S ohledem na situaci v biologické rodině se setkání uskutečňují na neutrálním území například v prostorách doprovázející organizace, v biologické rodině nebo pokud pěstoun souhlasí, v jeho rodině. V rodině pěstouna se uskutečňují setkání zejména v případech, kdy nemá matka dostatečné vzory v péči o dítě a je třeba matku do péče o dítě zaučit.

Předávání dítěte z PPPD

Při předávání dítěte je pěstoun nejen ten, kdo fyzicky předává dítě, ale je i tím, kdo, na základě znalosti dítěte, je schopen určit vhodný čas a průběh předávání. Předávání není jednorázový proces, naopak je to proces trvající týdny. Během této doby jsou kladeny na pěstouny zvýšené nároky, a nejen na ně, ale na celou rodinu. Do rodiny pěstouna chodí často na návštěvu někdo dosud úplně neznámý, ale ke komu je třeba se chovat až s lehce přehnaným nadšením tak, aby dítě přijalo nově příchozí pozitivně. Po těchto návštěvách zase nastává čas návštěv pěstouna s dítětem v nové rodině (Hlásková, 2012).

Po definitivním předání dítěte do nové rodiny je pěstoun novým rodičům „přítelem na telefonu“ pro případ nečekaných situací a je zdrojem informací a podpory pro novou rodinu (Hlásková, 2012).

Regenerace rodiny

Doba regenerace rodiny je určena na zhodnocení předcházejícího procesu péče o dítě, řešení případných problémů, odpočinek rodiny pěstouna, splnění povinnosti doplňování vzdělání a přípravu na přijetí dalšího dítěte do rodiny. Spolu s pracovníkem doprovázející organizace by měla proběhnout rekapitulační schůzka o průběhu pobytu dítěte v rodině pěstouna, o případných problémech během péče o dítě a o způsobu předcházení těmto problémům v další péči. Pěstoun by si v této době měl vybrat čas na dovolenou. Během doby mezi odevzdáním a přijetím nového dítěte by si měl pěstoun také plnit své zákonné povinnosti o doplňování vzdělání. V této době je také čas na praktické přípravy přijetí nového dítěte – vyprání a přichystání potřeb pro nové dítě. Součástí přípravy na přijetí nového dítěte je i zpracování smutku nad odchodem předchozího dítěte (Macela, 2013).

2.5 Průvodci pěstounů, doprovázející organizace

V této kapitole se zaměřím na organizace, které se zabývají péčí o pěstouny ať už budoucí nebo již v evidenci poskytovatelů PPPD. Tento doprovod v péči o děti v PPPD mohou vykonávat následující organizace – ze státních organizací je to obecní úřad, obecní úřad s rozšířenou působností, krajské úřady, MPSV, Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí. Dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů mohou tuto

činnost převzít i fyzické a právnické osoby, které splní požadavky, které zákon ukládá. Jedná se zejména o odpovídající vzdělání osob, které budou osobně o pěstouny pečovat a poskytovat jim informace. Tuto péči pak poskytují ve vhodném prostředí. Zpravidla se jedná o neziskové organizace, které se věnují nejen péči o profesionální pěstouny, ale věnují se péči i o poskytovatele ostatních forem NRP. Tyto osoby a organizace jsou pod dohledem příslušného krajského úřadu. Pěstoun si po zařazení do registru poskytovatelů PPPD vybírá, s jakou organizací uzavře Dohodu o výkonu pěstounské péče. V další kapitole se zaměřím na jednotlivé kroky, které provází výkon pěstounské péče a druhy pomoci, které poskytují pracovníci výše zmíněných organizací v konkrétních situacích.

Doprovázení pěstounů PPPD

Do 30 dnů od zápisu do registru poskytovatelů PPPD je žadatel povinen uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče s OSPOD nebo s nestátní organizací, kterou si vybral. Ideálně by se mělo jednat o organizaci, ve které proběhl kurz přípravy pěstouna PPPD. Je tak zajištěna kontinuální péče o pěstouny. A vzhledem k citlivosti problematiky je lépe, jestliže následná spolupráce mezi pěstounem a doprovázející organizací je vedena lidmi, které pěstoun zná z předchozí přípravy, a kteří znají i pěstouna a jeho rodinu.

Doprovázení rodiny pěstouna je individuální proces zohledňující individualitu dítěte, jeho původní rodinu (jestliže je) a pěstouny. Pro tuto práci je ideální pracovník nestátní organizace, protože pracovník OSPOD může být vnímán spíš jako kontrolor, a tudíž by se mu pěstouni z obavy ze ztráty kompetencí nemuseli svěřovat se svými problémy. Pěstouni ví, jak pomoci dítěti a co potřebuje přijaté dítě, nicméně často zanedbávají svou rodinu. Zde je právě prostor pro doprovázejícího pracovníka, aby svou pomocí eliminoval negativní dopady pěstounství na rodinu pěstouna. Rodina pěstouna tak bude stabilní a může tak dlouhodobě plnit svou pěstounskou funkci (Semerádová, 2011).

„Jsou však témata náhradního rodičovství, která potřebují podporu odborníků. Jak pomoci dětem zaplnit prázdná místa v jejich historii, jak budovat jejich identitu, zdravé sebevědomí, jak vytvořit pozitivní obraz jejich vlastních rodičů, tak aby si mohly vážit samy sebe? Jak si poradit s kontaktem s biologickými rodiči, tak, aby byl pro všechny bezpečný? Jak neopomenout a ošetřit potřeby svých vlastních dětí? Jak nepřecenit své síly? Myslet i na vlastní potřeby a potřeby manželského partnerství pěstounů?“ (Máliková, 2012)

Jaké jsou cíle provázení? Prvotní je ochrana pěstounské rodiny tak, aby nevznikla další rodina, o kterou se bude třeba starat. Cílem je naučit rodinu využívat svých schopností a zdrojů ke zvládnutí situací, které nastávají a nabízet příklady dobré praxe jako inspiraci. To vyžaduje práci s celou rodinou jako celkem, a nikoliv jen jako se součtem jejích částí. Doprovázení má tři funkce – podpůrnou/preventivní, terapeutickou, vzdělávací. Podpůrnou a terapeutickou jsem již byly nastíněna. Je jimi ochrana biologické rodiny pěstouna a vyrovnávání se s novou situací po přijetí dítěte. Úkolem průvodce je pozorování soužití rodiny a nového člena. Průvodce pěstounům poskytuje zpětnou vazbu v péči o dítě a nabízí příklady dobré praxe. Vyhodnocuje možné komplikace v rodině, jejich následné řešení a následně předcházení opakování těchto rizikových situací. Jeho cílem je řešit případné problémy v zárodku, kdy jsou malé a snadno řešitelné. Terapeutickou stránkou provázení je již řešení konkrétních problémů, které vyplynou až po přijetí dítěte nebo se díky krizi zvýrazní nad bezpečnou mez. Tady je na průvodci, jestli vyhodnotí situaci jako takovou, kterou je schopen zvládnout vlastními silami nebo zprostředkuje pomoc zvenčí. V takovém případě jeho práce spočívá nejen v doporučení konkrétního pracovníka, ale zprostředkovává také komunikaci mezi ním a rodinou a následnou zpětnou vazbu. Výrazně se tak zkracuje doba nutná k navázání důvěry mezi rodinou a novým členem týmu a tím i zrychlení řešení problému. Vzdělávací funkci plní jednak svou prací v rodině pěstouna, ale i doporučuje vhodné kurzy pro pěstouny vzhledem k situaci, kde se psychicky nacházejí. A samozřejmě může doporučit vhodnou literaturu vzhledem ke své orientaci v problému (Semerádová, 2011).

Proces doprovázení má tři části. Vstupní, pracovní, hodnotící. Aby mohla práce vůbec začít je třeba vytvoření vztahu důvěry rodiny k průvodci. Zde se hodně času ušetří, jestliže je průvodce rodině znám z kurzu PPPD (Semerádová, 2011).

- Vstupní fáze: Základem je vytvoření vztahu důvěry průvodce s rodinou. Tato doba je krátká, jestliže je tento vztah již předpřipraven z předchozí spolupráce. Průvodce v této fázi hodnotí stav po přijetí dítěte do rodiny, hodnotí, zda vše funguje vhodným způsobem. Je to čas na vyjasnění situace dítěte a pravděpodobný průběh PPPD. Řeší se scénáře v závislosti na situaci dítěte – jestli je dítě čekatelem na adopci, stabilizaci biologické rodiny a jiné.
- Pracovní fáze: Vlastní řešení možných problémů v rodině pěstouna, doporučování vhodných konzultantů vzhledem k situaci rodiny. V této fázi se řeší kontakt s biologickou

rodinou nebo kontakt s budoucí rodinou v systému NRP. Zohledňuje se i právní situace kolem dítěte. Vzhledem k relativně krátké době (nejčastěji je dítě v PPPD 3 měsíce) je to velmi dynamický proces.

- **Hodnotící fáze:** Po odchodu dítěte z PPPD je třeba s pěstouny probrat situaci, zhodnotit celý proces péče a předání. Zhodnotit vzešlé problémy a případně je nyní čas na nich pracovat v klidu tak, aby s dalším dítětem nevznikali nebo se minimalizovali. Je zde i čas doporučit možnosti dalšího povinného vzdělávání pěstounů.

V PPPD se pracovní a hodnotící fáze prolínají či střídají tak, jak je právě vzhledem k pobytu dítěte v PPPD třeba (Semerádová, 2011).

Osoba průvodce

Na doprovázejícího pracovníka je kladena celá řada požadavků. Měla by to být osobnost zralá, vědomá si svých možností, otevřená, podpůrná a empatická. Doprovázející pracovník by být informován nejen v problematice a průběhu PPPD ale i právních aspektech týkajících se PPPD. V neposlední řadě je třeba si uvědomit, že pracovník s rodinou svým způsobem žije, takže je třeba zohlednit i konkrétního průvodce pro konkrétní rodinu. Celkově můžeme roztrždit průvodce do tří skupin (Jeníčková, Málíková, 2011).

- **Průvodce Manažer:** Sleduje rodinu a doporučuje potřebné odborníky, ale příliš nezasahuje do řešení problémů.
- **Průvodce Manažer a Terapeut:** Tento průvodce řeší problémy, na které stačí, ale ty přesahující jeho schopnosti předá do péče jinému odborníkovi.
- **Průvodce Terapeut a Konzultant:** Sám pracuje na řešení problémů rodiny. Tady je třeba zvážit, zda průvodce stačí na obě role a případně zvolit předání terapie kolegovi tak, aby nebyla narušena jeho práce průvodce rodiny (Jeníčková, Málíková, 2011).

Další nabídka organizací pro pěstouny/zájemce o PPPD

Další nabídka těchto organizací se týká dalšího vzdělávání pěstounů PPPD. Ze zákona se musí pěstoun vzdělávat v rozsahu 24 hodin za rok. Organizace nabízejí též workshopy pro zájemce o PPPD nebo některou z jiných forem NRP. Dále pořádají semináře pro odborné pracovníky- zdravotníky, sociální pracovníky a všechny, kdo se starají o děti v PPPD, (lékaři, pedagogové, sociální pracovníci v nemocnicích apod.) Organizace též

pořádají vzdělávací pobyty pro pěstouny, tábory pro děti v pěstounské péči a pobyty pro rodiny poskytující některou z forem náhradní rodinné péče. Nabízejí též možnost zajištění respitní péče, jestliže se pěstoun nemůže ze závažných důvodů starat o svěřené dítě v případě, že se ani v rodině pěstouna nenajde nikdo vhodný k péči o svěřené dítě.

3 Praktická část

V praktické části se budu věnovat vyhodnocení dotazníkového šetření zaměřeného na zjištění znalosti respondentů o PPPD.

3.1 Cíle a předpoklady praktické části bakalářské práce

Hlavní cíl: Zjistit znalosti respondentů o PPPD

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti respondentů o PPPD?

Hlavní předpoklad: Předpokládám, že bude méně než 50 % odpovědí respondentů na znalostní otázky o PPPD správných.

Dílčí cíl č. 1: Zjistit jaké problémy / rizika vnímají respondenti o PPPD?

Dílčí otázka č.1: Jaké vnímají respondenti problémy / rizika o PPPD?

Dílčí předpoklad k otázce č.1: Předpokládám, že největším problémem / rizikem PPPD je psychické nezvládnutí odchodů dětí z PPPD z rodiny pěstouna.

Dílčí cíl č. 2: Zjistit za jakých podmínek by respondenti poskytovali PPPD?

Dílčí otázka č.2: Za jakých podmínek by respondenti poskytovali PPPD?

Předpoklad k otázce č. 2: Předpokládám, že nejčastější podmínkou pro poskytování PPPD je finanční zabezpečení pěstouna.

Metodika výzkumu

Pro praktickou část bakalářské práce byl zvolen kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření. Celkem je v dotazníku 24 otázek. Celkem 21 bylo otázek uzavřených a 3 otázky byly otevřené. Otevřené otázky byly zvoleny tam, kde bylo třeba zjistit individuální odpovědi a názor respondentů. Otázky se týkaly znalostí respondentů o PPPD, identifikačních údajů respondentů a medií, která respondenti sledují.

Úvodní otázky zjišťují identifikační údaje o respondentech – pohlaví, věk, velikost bydliště / kraj. Otázky 6. až 19. se týkají konkrétních znalostí respondentů o PPPD a jejich postoj k PPPD. Závěrečné otázky směřují ke zjištění, jaká média respondenti sledují tak, aby mohly organizace zabývající se PPPD vhodně umístit své PR články o PPPD do vhodných medií. Celý nevyplněný dotazník je v příloze č.1.

Dotazník byl šířen elektronickou formou přes sociální síť, emailem a webové portály. Byl sdílen pouze odkaz na dotazník, aby byla dostatečně zajištěna anonymita respondentů.

Cílová skupina

Cílovou skupinou byli respondenti ve věku 25–55 let. Tuto cílovou skupinu jsem zvolila s ohledem na vhodný věk pro práci pěstouna PPPD. Věková hranice 25 let byla zvolena jako hraniční věk pro zvažování možnosti stát se pěstounem PPPD. Věk 55 let byl vybrán proto, že je vhodné, aby zájemci po absolvování schvalovacího procesu byli ještě dlouho aktivní a zdraví.

3.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření.

Dotazník navštívilo celkem 261 respondentů. Dotazník dokončilo 75 respondentů, což je 29 %. Dotazník nedokončilo 186 respondentů. Z dotazovaných bylo 81,3 % žen a 18,7 % mužů.

Statistické otázky 1. – 4.

Tabulka 1 Věk respondentů

Věk respondentů	Počet odpovědí	Procent odpovědí
20 - 30 let	21	28%
31 - 35 let	28	37,4%
36 – 40 let	7	9,3%
41 - 45 let	3	4%
46 – 50 let	6	8%
51 – 55 let	10	13,3%
Celkem	75	100%

Celkem odpovědělo 75 respondentů.

Z tabulky vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věku 30 -31 let, druhý nejvyšší pak v rozmezí 20 -30 let. Tento věk není pro PPPD optimální. Vzhledem k nutné rodičovské zkušenosti a doporučení, že nejmladší dítě v rodině by mělo být starší osmi let, je optimální věk okolo 40 let, v závislosti na počtu a věku dětí pěstouna.

Tabulka 2 Bydliště respondentů

Kraj	Počet respondentů	Procent respondentů
Praha	48	66%
Středočeský	16	23%

Vysočina	2	3%
Jihomoravský	1	1%
Moravsko- slezský	3	4%
Plzeňský	1	1%
Jihočeský	1	1%
Liberecký	1	1%
Olomoucký, Zlínský, Karlovarský, Ústecký	0	0%
Celkem	73	100%

Počet odpovědí 73 respondentů.

Nejvíce respondentů žije v Praze.

Tabulka 3 Velikost bydliště respondentů

Velikost obce	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Obec do 5 000 obyvatel	8	10,7 %
Obec do 10 000 obyvatel	6	8 %
Obec do 50 000 obyvatel	8	10,7 %
Obec do 100 000 obyvatel	4	5,3 %
Obec do 250 000 obyvatel	1	1,3 %
Obec do 500 000 obyvatel	1	1,3 %
Obec od 500 000 obyvatel	47	62,7 %
Celkem	75	100%

Počet odpovědí 75 respondentů.

Nejvíce respondentů žije ve městě s více než 500 000 obyvateli.

Tabulka 4 Dosažené vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Základní	0	0 %
Střední odborné bez maturity	2	2,7 %
Střední s maturitou	37	49,3 %
Vysoká škola	36	48 %
Celkem	75	100%

Odpovědělo 75 respondentů.

Nejvíce respondentů má středoškolské vzdělání s maturitou.

3.2.1 Otázky k informovanosti o PPPD

Tabulka 5 Jak jsem o PPPD informován/a

Odpovědi	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Mám povrchní informace z medií	38	45,8%
Vůbec, nikdy jsem o pěstounské péči na přechodnou dobu neslyšel/a	11	13,3%
Zajímal/a jsem se o možnost poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu.	6	7,2%
Četl/a jsem článek o pěstounské péči	28	33,7%
Celkem	83	100%

Odpovědělo 75 respondentů. Odpovědí 83. Bylo možno dát více odpovědí.

Nejčastější odpověď je, že respondenti mají povrchní informace z médií.

Rozdíl mezi otázkou „Mám povrchní informace z médií“ a „Četl/a jsem článek“ je v aktivitě příjemce. V prvním případě se jedná o zaslechnutí informace v rámci nějakého pořadu. V druhém případě si respondent aktivně přečetl článek v nějakém médiu. Neznamená to však, že je do PPPD respondent aktivně zapojen.

Tabulka 6 Kdo může být pěstounem PPPD

Odpověď	Počet respondentů	Procent Respondentů
Jednotlivec	2	2,7%
Partnerská/rodičovská dvojice	21	28,7%
Každý plnoletý svéprávný jedinec s trvalým pobytem na území ČR	35	47,6%
Nevím	15	20,5%
Celkem	73	100%

Odpovědělo 73 respondentů.

U této otázky je nejvíce zastoupenou odpovědí, že pěstounem PPPD může být každý jedinec starší 18 let nemající omezení způsobilosti, žijící na území ČR. Je to správná odpověď.

Tabulka 7 Jaké musí mít pěstoun vzdělání

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Jakékoliv	44	53,7 %
Základní	5	6,1 %
Střední s vyučením	8	9,8 %
Střední s maturitou	20	24,4%
Vyšší odborná škola	2	2,4 %

VŠ	2	2,4 %
Vzdělání pedagogického směru	1	1,2 %
Celkem	74	100%

Odpovědělo respondentů 74. Počet odpovědí 82, možnost dát více odpovědí.

V tomto případě byla zaznamenána nejčastější odpověď, že vzdělání pěstouna může být jakékoliv. Je to odpověď správná.

Tabulka 8 Musí mít pěstoun PPPD rodičovskou zkušenost?

Odpověď	Počet respondentů	Procent respondentů
Ano	10	13,3%
Ne	35	46,7%
Nevím	30	40%
Celkem	75	100%

Počet odpovědí respondentů 75. Počet odpovědí 75.

Nejčastější odpověď je, že pěstoun nemusí mít rodičovskou zkušenost. Správná odpověď je, že pěstoun na přechodnou dobu musí mít rodičovskou zkušenost. Mezi důležité příčiny této podmínky patří, aby si pěstoun dítětem nekompenzoval vlastní potřebu mít děti a tím se předešlo komplikacím při předávání dítěte do původní/nové rodiny. Kompenzace potřeby vlastních dětí byla i jednou z častých problematických hledisek PPPD dle respondentů viz. dále. Další důležitou příčinou je i nutnost vlastní rodičovská praxe.

Tabulka 9 Mohou být v domácnosti pěstouna vlastní děti?

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Ne	0	0%
Ano	50	66,7%
Nevím	25	33,3%
Celkem	75	100%

Odpovědělo respondentů 75.

Nejčastější odpovědí je že ano. Odpověď je správná.

Tato otázka v sobě zahrnovala otevřenou odpověď v případě, že respondent vybral možnost ano.

Tabulka 10 Jakého věku mohou být biologické děti pěstouna

Odpověď	Počet dětí
Dítě jakéhokoliv věku	15
Dítě velké a samostatné cca 12+	7
Dítě 8+	4
Dítě 6+	2
Dítě 2+	6
Nevím	3
Stejné nebo mladší než biologické dítě	2
Stejného věku jako dítě přijaté - „kamarád“	3
Celkem	42

Z tabulky č.9 celkem 50 respondentů uvedlo, že v rodině pěstouna mohou být další děti. Celkem 42 z nich pak odpovědělo v jakém věku mohou být děti v rodině.

Nejdříve správná odpověď - v rodině pěstouna PPPD mohou být biologické děti pěstouna.

Není legislativně dáno, jakého věku můžou děti být, ale doporučuje se, aby nejmladší biologické dítě pěstouna bylo starší deseti let. Z tabulky vyplývá, že někteří respondenti jsou si tohoto vědomi. Blíže se tomuto věnuji v teoretické části bakalářské práce. A za druhé, přijaté děti by měly být mladší než biologické děti z důvodu rodičovské praxe.

A teď k otevřeným odpovědím respondentů. Statisticky jsem je vyhodnotila dle četnosti. Kompletní seznam viz příloha č. 2 bakalářské práce. Sdružila jsem odpovědi stejné nebo podobné. Nejvíce je zastoupena možnost, že může být dítě jakéhokoliv věku. Jak bylo napsáno výše, je to sice pravda, ale z různých příčin to tak není možné. Do určitého věku není vhodné, aby byly přijaté děti stejného věku jako děti pěstouna hlavně u dětí, které vzhledem k věku vyžadují intenzivní péči (kojenci a děti do cca 3 let). Pěstoun by nemohl zaručit dostatečnou péči pro přijaté dítě, jestliže má sám dítě v tomto věku.

Tabulka 11 Kolik dětí v rodině pěstouna PPPD může být celkem(bio/přijaté)

Odpovědi	Počet odpovědí	Procent odpovědí
1	7	9,7 %
2	6	8,4 %
3	15	20,8 %
4	28	38,9 %
Více než 4.	16	22,2 %
Celkem	72	100%

Odpovědělo 72 respondentů.

Zde je nejčastěji zastoupená odpověď správná, že maximálním počet dětí v rodině po přijetí dítěte do PPPD je 4. Bere se za to, že rodina o čtyřech dětech má naplněny své možnosti péče a více dětí už by nemusela zvládnout. Tady se nabízí srovnání s pěstounskými rodinami o velkém počtu dětí. Ale jednak i od těchto velkorodin se upouští a za druhé krátkodobost PPPD předpokládá náročnější péči o děti, než je tomu v dlouhodobé pěstounské péči. Tudíž i kapacity rodiny jsou tak menší.

V následující tabulce uvádím přehled konkrétních odpovědí respondentů(těch kteří odpověděli možnost - více než 4 děti.

Tabulka 12

Odpověď	Počet respondentů
Není stanoveno/omezeno	5
Nevím	2
5 dětí	1
6 dětí	1

7-8 dětí	1
12 dětí	1
Jestliže je rodina fin.zajištěná tak neomezeně	1
Celkem	12

Respondentů odpovědělo 12 z 16 respondentů, kteří uvedli, že dětí v rodině pěstouna může být více než 4 děti. Nejčastější odpověď je, že počet dětí v rodině není omezen.

Tabulka 13 Které děti jsou v pěstounské péči na přechodnou dobu

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Děti čekající na adopci/ dlouhodobou pěstounskou péči	36	34 %
Děti s problematickou biologickou rodinou	17	16%
Děti o které se nemohou rodiče ze závažných důvodů starat. Např.: Nemoc, výkon trestu, složitá životní situace apod.	42	40 %
Nevím	11	10 %
Celkem	75	100%

Respondentů odpovědělo 75. Celkem 106 odpovědí, bylo možno vybrat více možných odpovědí.

Děti v PPPD jsou ze všech výše zmíněných důvodů.

Tabulka 14 Jaká je maximálně doba pobytu dítěte u poskytovatele PPPD

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
0 - 3 měsíce	1	1,3 %
0 -1 rok	27	36 %
0 -2 roky	7	9,4 %
0 - 3 roky	9	12 %
Nevím	31	41,3 %
Celkem	75	100%

Respondentů odpovědělo 75. Odpovědí 75.

V tomto případě byla nejčtenější odpověď „nevím“. Druhá nejčastější odpověď je odpověď správnou. Maximální doba pobytu u pěstouna je, až na výjimky, 1 rok. Za tuto dobu se předpokládá, že dojde k vyřešení příčin umístění dítěte v PPPD. Odpověď 0-3 roky patrně souvisí s tím, že PPPD je často prezentována jako náhrada za Dětské domovy pro děti do tří let dříve uváděné jako Kojenecké ústavy, kde jsou děti právě do tří let věku.

Tabulka 15 Jaké minimální materiální podmínky jsou nutné pro poskytování pěstounské péče

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Pokoj pro dítě/děti v pěstounské péči	4	5,4 %
Vlastní postel/prostor pro dítě	9	12 %
Základní vybavení pro dítě (postel, oblečení, jiné...)	52	69,3 %
Nevím	10	13,3 %
Celkem	75	100%

Odpovědělo 75 respondentů. Odpovědi 75.

Tady je nejčastější odpovědí odpověď správná, že musí být vybaven nutnými potřebami pro dítě. Tím je myšleno oblečení, postel a jiné nutné potřeby pro dítě, vzhledem k věku dítěte (kočárek, velikost postele, velikost oblečení apod.).

Tabulka 16 Jaký je měsíční plat pěstouna PPPD jestliže se jedná o zdravé dítě

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Do 5 000,-	11	14,7 %
Do 5001,- až 10 000,-	8	10,6 %
Do 10 001,- až 15 000,-	7	9,3 %
Do 15 001,- až 20 000,-	11	14,7 %
Do 20 001,- až 25 000,-	3	4 %
Do 25 001,- až 30 000,-	0	0 %
Nevím	35	46,7 %
Celkem	75	100%

Respondentů odpovědělo 75. Odpovědi 75.

Nejčastější odpověď je „nevím“. Z výsledků vyplývá, že se institucím podařilo dobře zatajit kolik si může pěstoun v PPPD vydělat. Příspěvek pěstouna na přechodnou dobu je 20 000,- bez ohledu na to, jestli má právě v péči dítě PPPD či nikoliv. Tato částka je určena pěstounovi jako jeho plat. V době, kdy nemá v péči dítě, je tato částka myšlena jako plat za jeho připravenost převzít dítě do péče, a tudíž nemůže chodit do jiné práce. Dále pobírá příspěvek na úhradu potřeb dítěte odstupňovaný podle věku dítěte od 4 500,- do 6 350,- .

Tabulka 17 Má poskytovatel PPPD nárok na dovolenou

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Ano	20	26,7 %
Ne	19	25,3 %
Nevím	36	48 %
Celkem	75	100%

Respondentů odpovědělo 75. Počet odpovědí 75.

Nejčastější odpověď je nevím. Pěstoun má nárok na dovolenou a to v rozsahu 14 dní za rok.

Tabulka 18 Jsou podle vás podmínky pro poskytování PPPD ze strany státu dostatečné

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Ano	10	13,5%
Ne	5	6,8%
Nevím, nemohu posoudit	59	79,7%
Celkem	74	100%

Respondentů odpovědělo 74. Počet odpovědí 74.

Nejvíce odpovědí je u možnosti „nevím, nemohu posoudit“.

Otázka 18 Jaké vidíte překážky/rizika v poskytování pěstounské péče na přechodnou dobu?

Otevřená otázka. Z odpovědí jsem vytvořila kategorie a ty následně uvedla v tabulce.

Úplný přepis odpovědí respondentů je uveden v příloze č. 3.

Celkem odpovědělo 43 respondentů. Respondenti mohli uvést až tři překážky.

Tabulka 19 Jaké vidíte překážky a rizika v poskytování PPPD

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Nezvládnutí odchodu a vztahu k dítěti ze strany pěstouna	9	23,7%
Nezvládnutí odchodu ze strany dítěte	9	23,7%
Negativní ovlivnění rodiny pěstouna	4	10,5%
Špatně nastavený státní systém	3	7,9%
Nedostatečná kvalifikace pěstouna	3	7,9%
Nemohu posoudit	3	7,9%
Byznys s dětmi	2	5,3%
Obava s kontaktů s biologickou rodinou dítěte	2	5,3%
Nemožnost kontaktu s dítětem po jeho odchodu	1	2,1%
Nevhodné poznámky od okolí z důvodu špatné informovanosti veřejnosti o PPPD	2	5,3%
Celkem	38	100%

Respondentů odpovědělo 22. Odpovědí 38. Někteří respondenti uvedli více překážek.

Z tabulky vyplývá, že největší překážkou je vlastní strach z nezvládnutí situace na straně pěstouna a problémy na straně dítěte v péči PPPD. Zejména strach ze zvládnutí odchodu dítěte z rodiny. A to jak na straně pěstounů, tak i vlastních dětí pěstouna. Druhým problémem pak je zvládnutí situace ze strany dítěte v PPPD. Zde je na zvážení, jestli je lepší pro budoucí život dítěte ztráta jedné vazby a zrod /obnovení nové vazby nebo to, že dítě v ústavní péči nemá možnost stabilní vazby navazovat.

Další nedostatky vidí respondenti ve funkci státu. Tady se setkávají dva protiklady. A to na jedné straně přílišná byrokratizace procesu a přílišné kontroly pěstounovy rodiny. A na druhé straně zase obava z nedostatečné kontroly, přípravy a podpory pěstounů. A také obecná obava ze selhávání systému v rychlosti řešení problému dítěte tak, aby PPPD byla opravdu přechodná a za dobu pobytu dítěte se jeho situace opravdu stabilizovala a vyřešila definitivně aby dítě nepřecházelo z jedné PPPD do druhé.

Otázka č.19 Za jakých podmínek byste byl/a ochoten/a poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu?

Otevřená otázka. Odpovědi jsem roztřídila podle společných znaků a odpovědi následně sečetla. Přepis odpovědí je uveden v příloze č. 4.

Celkem odpovědělo 46 respondentů. Některé odpovědi obsahovaly více možností, vyhodnotila jsem všechny obsažené možnosti.

Tabulka 20 Za jakých podmínek byste poskytoval/a PPPD

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Za žádných podmínek bych dítě do nepřijal/a	8	16%
Přijal/a bych dítě které znám (z rodiny, dítě přátel)	6	12%
Kdybych byl/a finančně zabezpečená/ý	10	19%
Osobní překážky Nízký / vysoký věk, necítím se na to, vlastní malé děti	9	17%
Administrativní překážky Vysoká/nízká kontrola ze strany státu, anonymita pro biologickou rodinu	8	16%
Se souhlasem partnera, širší rodiny	4	8%
Obava z problémového dítěte	1	2%
Možnost kontaktu s dítětem z PPPD	2	4%
Uvažuji o PPPD až se instituce zavede	1	2%
Uvažuji o ní za stávajících podmínek	2	4%
Celkem	51	100%

Odpovědělo 46 respondentů. Vyhodnocených odpovědí 51.

Nejvíce odpovědí se týkalo finančního zajištění respondenta. Další nejčastější odpovědi jsou osobní překážky na straně respondenta.

Respondenty sledovaná media. Zdroje informací o PPPD

Následuje vyhodnocení otázek respondenty sledovaných medií a otázku kde by hledali informace o PPPD.

Tabulka 21 Kde byste hledali informace o PPPD

Odpovědi	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Internet(portály ministerstev, weby internetových časopisů, weby novin a časopisů)	66	42,4 %
Televize	0	0 %
Noviny	1	0,6%
Časopisy	1	0,6 %
Vyhledal/a bych organizaci která se zabývá pěstounskou péčí na přechodnou dobu	58	37%
Vyhledal/a bych pěstouny na přechodnou dobu	31	19,4%
Celkem	157	100%

Respondentů odpovědělo 75. Odpovědí 157, byla možnost více odpovědí.

V této otázce jsem se zaměřila na zjištění, kam by se respondenti obrátili pro získání informací o PPPD.

Nejvíce respondentů by hledalo informace na internetu. Druhá nejčastější odpověď byla, že přes organizace zabývající se PPPD.

Tuto otázku jsem zvolila nejen jako informaci o tom kam by se potencionální pěstouni obrátili, ale i kam by měli organizace zabývající se PPPD směřovat své náborové kampaně.

Otázka č.21 č. 22, č.23

Která media sledujete:

Těmito otázkami jsem chtěla zjistit, kam by měly organizace zabývající se PPPD nasměrovat své kampaně na oslovení potencionálních nových pěstounů.

Tabulka 22 Všechna media

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Internetová média (informační weby, rodinné weby apod.)	69	53,1%
Televizní zpravodajství	27	20,8%
Rádio	15	11,5%
Noviny	13	10%
Časopisy	6	4,6%
Celkem	130	100%

Respondentů odpovědělo 73. Odpovědí 130. Bylo možno více odpovědí.

Nejčastěji respondenti vyhledávají informace na internetu.

Tabulka 23 Deníky

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Mf Dnes	42	57,5%
Lidové noviny	13	17,8 %
Hospodářské noviny	14	19,2 %
Právo	4	5,5%
Celkem	73	100%

Respondentů odpovědělo 73. Odpovědí 73.

Nejčastěji respondenti sledují deník MF Dnes.

Tabulka 24 Týdeníky, Společenské magazíny

Odpovědí	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Žádné	28	40 %
Společenské magazíny (Týden, Impuls a pod.)	28	40 %
Týdeníky (Reflex, Respekt a pod.)	5	7,2 %
Magazíny pro ženy (Marianne, Vlasta, Marie Claire, Xantypa a pod.)	7	10 %
Magazíny pro muže (Maxim, Playboy a pod.)	2	2,8 %
Celkem	70	100%

Respondentů odpovědělo 70. Odpovědí 70. Nejvyšší počet odpovědí mají možnost žádný magazín a společenské magazíny.

3.3 Diskuse a komparace dat

V této kapitole se zaměřím na potvrzení nebo vyvrácení předpokladů. Dále porovnám odpovědi podle pohlaví a vzdělání respondentů. Dále se budu věnovat znalostem těchto respondentů, kteří v dotazníku uvedli, že se o PPPD zajímají.

Hlavní cíl: Zjistit znalosti respondentů o PPPD

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti respondentů o PPPD?

Hlavní předpoklad: Předpokládám, že bude méně než 50% odpovědí respondentů na znalostní otázky o PPPD správných.

Nejdříve začnu s vyhodnocením otázek o znalostech respondentů o podmínkách PPPD. Těchto znalostí se týkaly otázky 6. až 16.

Tabulka 25 Vyhodnocení znalosti vybraných respondentů o PPPD

Otázka	Počet odpovědí	Počet špatných odpovědí
Kdo může být pěstounem PPPD?	56	14
Jaké musí mít pěstoun PPPD vzdělání?	42	38
Musí mít pěstoun PPPD vlastní rodičovskou zkušenost?	9	64
Mohou být v rodině pěstouna vlastní děti?	49	24
Kolik zdravých dětí může být v rodině pěstouna celkem?	64	16
Které děti jsou v pěstounské péči na přechodnou dobu?	94	10
Jak dlouhá je maximální doba pobytu dítěte v rodině pěstouna PPPD?	27	46
Jaké minimální materiální podmínky jsou nutné pro poskytování PPPD	60	13
Jaký je měsíční plat pěstouna PPPD v případě zdravého dítěte	10	63
Má poskytovatel PPPD nárok na dovolenou	19	54

Celkem	430	342
Celkem odpovědí	772	

Žádný z respondentů neodpověděl na všechny vědomostní otázky správně.

Celkem bylo 772 odpovědí, z toho bylo 430 správných a 342 špatných odpovědí.

Procentuálně vyjádřeno je 55,7% správných odpovědí a 44,3% špatných odpovědí.

Výsledek šetření nepotvrdil předpoklad, že bude správně odpovězeno méně než 50% otázek o znalostech respondentů o PPPD.

Respondenti správně odpověděli na otázky - kdo může být pěstounem PPPD, vzdělání pěstouna, jestli mohou být v rodině pěstouna vlastní děti a kolik může být celkem dětí v rodině pěstouna, jaké děti jsou v péči PPPD a jaké materiální podmínky jsou nutné pro výkon práce pěstouna.

Respondenti chybovali ve výšce platu pěstouna, jestli musí mít pěstoun rodičovskou zkušenost, o možnosti dovolené pro pěstouna a v maximální době péče o jedno dítě v PPPD.

Dílčí cíl číslo 1.

Dílčím cílem bylo zjistit jaké vnímají respondenti překážky v poskytování PPPD.

Otázka: Jaké vidí respondenti problémy nebo rizika v poskytování PPPD?

Předpoklad: Nejčastějším problémem/rizikem bude pro pěstouny psychické zvládání odchodů dětí PPPD z rodiny pěstouna.

Odpovědi na tuto otázku najdeme v odpovědích na otázku číslo 18. Pro přehlednost zde zopakují tabulku odpovědí k této otázce.

Tabulka 26 Problémy a rizika poskytování PPPD

Odpověď	Počet odpovědí	Procent odpovědí
Nezvládnutí odchodu a vztahu k dítěti ze strany pěstouna	21	29,2%
Nezvládnutí odchodu ze strany dítěte	17	23,5%

Negativní ovlivnění rodiny pěstouna	8	11,1%
Špatně nastavený státní systém	7	9,7%
Nedostatečná kvalifikace pěstouna	5	6,9%
Nemohu posoudit	4	5,6%
Byznys s dětmi	3	4,2%
Obava s kontaktů s biologickou rodinou dítěte	3	4,2%
Nemožnost kontaktu s dítětem po jeho odchodu	2	2,8%
Nevhodné poznámky od okolí z důvodu špatné informovanosti veřejnosti o PPPD	2	2,8%
Celkem	72	100%

Největším rizikem v poskytování PPPD je problematika odchodů dětí PPPD z rodiny pěstouna. Největším problémem je vnímáno psychické zvládnutí odchodů dítěte z PPPD, na které si pěstoun s rodinou zvykl a přilnul k němu.

Dílčí předpoklad je tak potvrzen.

Dílčí cíl č.2

Dílčím cílem č.2 bylo zjistit za jakých podmínek by respondenti poskytovali PPPD.

Otázka č.: 2: Za jakých podmínek byste poskytovali PPPD?

Předpoklad k otázce č.2.: Předpokládám, že nejčastější podmínkou pro poskytování PPPD bude finanční zajištění pěstouna.

Odpovědi na tuto otázku jsou u otázky číslo devatenáct „Za jakých podmínek bych byl/a ochotna poskytnout PPPD?“ Odpovědi byly otevřené, seřadila jsem je podle obsahu do skupin a následně sečetla. Úplný přepis odpovědí respondentů je v příloze č. 3.

Tabulka 27 Podmínky poskytování PPPD

Odpověď	Počet odpovědí
Za žádných podmínek bych dítě nepřijal/a	11
Přijal/a bych dítě z rodiny/známých/přátel	6
Přijal/a bych pokud bych byl/a finančně zabezpečený/á	9
Přijala bych, ale jen se souhlasem širší rodiny	4
Přijal/a bych s možností kontaktu s dítětem i po skončení PPPD	2
Uvažuji o PPPD až se proces ustálí	1
Uvažuji o PPPD za stávajících podmínek	2
Osobní překážky (obava ze zvládnutí procesu, vlastní malé děti, vlastní věk)	9
Administrativní překážky (nedostatečný dohled státu, spolupráce s OSPOD)	8

Nejvíce odpovědí je u odpovědi, že za žádných okolností bych dítě nepřijal/a.

Předpoklad č. 2 tak nebyl potvrzen, protože nejčastěji by respondent dítě nepřijal za žádných okolností nikoliv podmínka finančního zabezpečení pěstouna PPPD.

Celkem 11 respondentů uvedlo, že by neposkytovali PPPD vůbec. Někteří se vyjádřili takto jasně. Tři nejsou ochotni poskytnout péči na přechodnou dobu.

Ve finančním zabezpečení se odráží nevědomost o platu pěstouna PPPD. Byly tu zahrnuty i obavy o skloubení práce a pěstounství, takže respondenti nevědí, že tato forma pěstounství je brána jako celodenní zaměstnání.

Další nejčastější překážkou jsou osobní překážky na straně respondenta. Například problém s ukončením/procesem péče o dítě v PPPD, vlastní nevhodný věk (moc mladý) a nízký věk vlastních dětí.

Po překonání překážek by bylo ochotno o PPPD uvažovat 18 respondentů. V tomto případě byly sečtení respondenti, kteří uvedli překážky, které jsou v současné situaci uspokojivě vyřešeny a kteří o PPPD uvažují již nyní nebo v budoucnu.

Odpovědi podle pohlaví respondentů.

V tabulce jsou správně odpovězeny otázky označeny číslem 1, špatně odpovězeny otázky jsou označeny číslem 0. V případech, že nejčastější odpovědi nevím je to napsáno slovy.

Tabulka 28 Odpovědi podle pohlaví respondentů

Otázka	Ženy	Muži
Kdo může být pěstounem PPPD	1	Nevím
Jaké musí mít pěstoun vzdělání	1	1
Musí mít pestoun rodičovskou zkušenost	0	0
Mohou být v domácnosti vlastní děti pěstouna	1	1
Kolik dětí může být v rodině pestouna	1	1
Které děti jsou v péči PPPD	1	1
Jak dlouhá je doba pobyту dítěte v PPPD	1	Nevím
Jaké jsou minimální materiální podmínky pro poskytování PPPD	1	1
Jaký je měsíční plat pěstouna PPPD	0	Nevím
Má pestoun PPPD nárok na dovolenou	0	Nevím

Ženy odpověděly správně na 7 otázek a špatně na 3 otázky. Chybovaly v otázce, jestli musí mít pěstoun PPPD rodičovskou zkušenost, o výšce platu pěstouna a o možnosti dovolené pro pěstouna.

Muži odpověděli správně na 5 otázek, špatně na 1 otázku a čtyřikrát bylo nejčastější odpovědí nevím. Chybovali v otázce o tom, jestli musí mít pěstoun rodičovskou zkušenost, odpovědi nevím se vztahovaly k otázkám o tom, kdo může být pěstounem PPPD, o délce pobytu dítěte PPPD u pěstouna, o platu pěstouna a o nároku na dovolenou pro pěstouna PPPD.

Z výsledků vyplývá, že lepší znalosti o PPPD ženy.

Respondenti, kteří se o PPPD zajímají

Šest respondentů v dotazníku odpovědělo, že se o PPPD zajímají. Správná odpověď je v tabulce označena 1, špatná odpověď 0.

Tabulka 29 Odpovědi na znalostní otázky těch respondentů, kteří se o PPPD zajímají

Otázka	Res p. 17	Res p. 20	Res p. 38	Res p. 41	Res p. 50	Res p. 65	Kolik resp. Odpověděl o správně
Kdo může být pěstounem na přechodnou dobu?	1	0	0	1	1	1	4
Jaké musí mít pěstoun vzdělání	1	1	0	1	0	0	3
Musí mít pěstoun rodičovskou zkušenost	1	0	0	1	0	1	3
Mohou být v domácnosti vlastní děti pěstouna	1	0	0	1	0	1	3

Kolik může být v rodině celkem dětí (bio/PPPD)	1	0	0	0	0	0	1
Jaké děti jsou v péči PPPD	1	0	0	0	0	0	1
Maximální doba pobytu dítěte u pěstouna	0	1	1	0	1	1	4
Min. materiální podmínky pro dítě v PPPD	1	1	1	1	0	0	4
Plat pěstouna PPPD	0	1	0	0	1	0	2
Dovolená pro pěstouna PPPD	1	1	0	1	1	0	4
Celkem správných odpovědí	8	5	0	6	4	4	

Z tabulky vyplývá, že ani ti kdo se zajímají o PPPD nemají všechny informace. Nikdo neodpověděl na znalostní otázky o PPPD správně. Nejvíce respondenti chybovali v otázkách, pro jaké děti je péče PPPD určena, kolik dětí může být v rodině pěstouna a jaký plat má pěstoun. Nejlépe respondenti odpověděli na otázky, kdo může být pěstounem PPPD, délce pobytu dítěte v PPPD, materiálních podmínkách pro dítě v rodině pěstouna PPPD a dovolené pro pěstouna PPPD.

Srovnání respondentů podle vzdělání

V dalším srovnání porovnáme respondenty, kteří uvedli jako nejvyšší dosažené vzdělání Střední škola s maturitou a respondenty, kteří uvedli vysokoškolské vzdělání.

Tabulka 30 Srovnání znalostí respondentů podle vzdělání

Dosažené vzdělání	Střední škola s maturitou		Vysoká škola	
Otázka	Počet správných odpovědí	Počet špatných odpovědí	Počet správných odpovědí	Počet špatných odpovědí
Kdo může být pěstounem PPPD	26	7	57	14
Vzdělání pěstouna PPPD	18	15	42	38
Rodičovská zkušenost pěstouna	4	30	9	64
Děti v rodině pěstouna	26	8	26	8
Kolik dětí může být v rodině celkem	6	27	6	27
Které děti jsou v PPPD	48	5	44	5
Maximální doba pobytu dítěte PPPD u pěstouna	11	23	11	23
Minimální materiální podmínky	28	6	28	6
Plat pěstouna PPPD	5	29	5	29
Dovolená pěstouna PPPD	6	28	6	28

Součet správných špatných odpovědí	a	6	4	6	4
---	----------	---	---	---	---

Obě skupiny mají stejné rozdělení správných a špatných odpovědí. Obě skupiny chybovali v otázce rodičovské zkušenosti pěstouna PPPD, ve výšce platu pěstouna a v možnosti dovolené pro pěstouny PPPD. Vzdělání tedy není relevantní z hlediska míry znalostí respondentů.

3.4 Doporučení pro praxi

V této části se zaměřím na to, o jakých problémech by se mělo psát v člancích o PPPD tak, aby se zlepšila informovanost veřejnosti o pěstounské péči. Vzhledem k rozšíření této formy náhradní rodinné péče je pravděpodobné, že se s dětmi v tomto druhu péče potká větší procento veřejnosti, a tak by bylo vhodné, aby se neudržovaly mylné nebo nepřesné informace o PPPD.

Z odpovědí respondentů o zdrojích informací a o tom, kde by zjišťovali informace o PPPD vyplývá, že nejdůležitějším zdrojem informací je pro respondenty internet. Celkem 88,6% respondentů by informace o PPPD hledali na internetu. Tam by tedy měly směřovat nejen náhodné informace (reklamní spoty organizací), ale i cílené informativní články o PPPD. Obsah článků by měl korespondovat s překážkami a riziky, které podle dotazníku respondenti vnímají jako zásadní.

Z průzkumu vyplývá, že nejčastějším problémem je velmi obtížné zpracování odchodů dětí z rodiny pěstouna. Články by se tak měly zabývat zejména tím, jak pohlížet na status dítěte v PPPD a jeho vazbu na rodinu pěstouna. Dlouhodobá pěstounka PPPD Alžběta Hlásková tento vztah přirovnává například ke vztahu hlídání dítěte své sestry ve chvíli, kdy ta je dlouhodobě nemocná a nemůže se o své dítě momentálně starat. Tento příklad zohledňuje jak časové omezení, trvání péče po dobu nemoci sestry. Tak i citovou angažovanost k dítěti. Pěstoun je „strýcem“ nebo „tetou“ dítěti v PPPD, pečuje o momentální fyzické a emocionální potřeby dítěte, ale nedělá si nároky na plnou emocionální vazbu na dítě. Tato vazba je totiž vyhrazena pouze rodičům.

Ostatní vnímaná rizika jako kontakt s biologickou rodinou je vyřešen například kontaktem s biologickou rodinou v prostorách doprovázející organizace. Podpora pro pěstouny je také ošetřena. Ať už nabídkou krajských úřadů nebo nestátních organizací zabývajících se doprovázením a dalším vzděláváním pěstounů. V doprovázející osobě je tak zabezpečena podpora a kontakt pěstouna se systémem péče o dítě. Častou vnímanou překážkou k poskytování PPPD byla i otázka finančního zabezpečení pěstouna nebo obava z dostatku času na svěřené dítě a svou vlastní rodinu. V překážkách poskytování PPPD také často zazněla nutnost být finančně zabezpečen/á a obava, jak skloubit PPPD se svým zaměstnáním. Vzhledem k tomu, že výkon této formy pěstounské péče je zaměstnáním, bylo by vhodné do článků také zahrnout i vysvětlení této problematiky. Tato forma pěstounské péče je míněna jako plný pracovní úvazek, tudíž se nepředpokládá, že k této formě péče o dítě ještě chodí pěstoun PPPD do dalšího zaměstnání. Pěstounovi za tuto práci přináleží i patřičné finanční ohodnocení. Podle dotazníkového šetření respondenti nejvíc chybovali právě v otázce výše platu pěstouna a jeho možnosti vzít si dovolenou. Vzhledem k tomu, jak je náročná nejen příprava na výkon PPPD, ale i následné vykonávání profese, jsou obavy o to, že by se o místo ucházeli lidé pouze ze zřejmých důvodů neodůvodněné.

4 Závěr bakalářské práce

V teoretické části jsem shromáždila informace o podmínkách pěstounské péče na přechodnou dobu. Tato část obsahuje informace o procesu přípravy pěstounů, informace o spolupráci pěstouna s biologickou nebo náhradní rodinou. Poskytuje také informace o tom, jaké jsou kladeny nároky na pěstouny, a to jak z hlediska osobnostního, tak na jejich odborné schopnosti. V závěru jsou informace o provádějících organizacích a jejich úkolech v procesu pěstounství na přechodnou dobu.

V praktické části byl stanoven základní výzkumný cíl a dva dílčí cíle. Hlavní otázkou bylo zjistit, jaké jsou znalosti vybraných respondentů o PPPD. Předpoklad byl, že respondenti budou ve více než v 50 % odpovědi odpovídat špatně. Hlavní cíl nebyl potvrzen. Z tabulky o znalostních otázkách o PPPD vyplývá, že respondenti na otázky odpovídali nejčastěji správně. Nejvíce špatných nebo nehodnocených odpovědí bylo u otázky ohledně rodičovské zkušenosti a výše platu pěstouna. Dílčím cílem bylo zjistit, jaká vnímají respondenti rizika v procesu PPPD. Předpoklad byl, že nejčastějším rizikem bude zpracování odchodů dětí z rodiny pěstouna. Dílčí cíl byl potvrzen. Nejčastějším rizikem je vnímán náročný odchod dítěte z rodiny pěstouna po ukončení PPPD. Druhým dílčím cílem bylo zjištění podmínek pro poskytování PPPD. Předpoklad byl, že nejčastější podmínkou pro poskytování PPPD bude finanční zajištění pěstouna. Druhý dílčí cíl nebyl potvrzen, protože nejčastěji respondenti uvedli, že by dítě vůbec nepřijali. Další nejčastější překážkou pak byla obava z nezvládnutí odchodu dětí z PPPD a nedostatečné finanční zajištění pěstouna.

Při podrobnějším zkoumání překážek o poskytování PPPD je však vidět, že mnohé překážky, které vnímají respondenti, jsou již vyřešeny, jen se o nich nedozvěděli. Dalším významným problémem je vnímán nedostatek času k věnování se dítěti a finanční zabezpečení pěstouna. Tady se prokazuje nedostatečná informovanost respondentů ohledně finančního ohodnocení pěstounů a způsob poskytování PPPD. Z hlediska státu je tato služba brána jako zaměstnání na plný úvazek jak časově, tak finančně. Není tedy třeba se bát nedostatku času na péči o dítě ani nedostatečného finančního zajištění pěstounů. Co se týče části mediálního průzkumu, tak informační články by se měly zaměřit zejména na vztahy pěstounů a dětí v PPPD a na informace ohledně náplně a podmínek práce pěstouna PPPD.

5 Seznam použitých informačních zdrojů:

ARCHET Caroline, předmluva MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě v náhradní rodině*, Praha:Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4

Hofrová, Veronika, Rotreklová, Eva. *Odborná příprava budoucích pěstounů a osvojitelů*. Trialog - poradenské centrum o.s., Brno: 2009. ISBN 978-80-254-4588-4

Hlásková, Alžběta, Hlásek, Vratislav *Jak probíhá předání dítěte definitivní rodině a provázení této rodiny*. Říčany: Rozum a cit., 2012

Jeníčková, Natálie, Jaroslava Málíková. *Provázení rodiny jako dlouhodobý proces*. Říčany: Rozum cit, 2012.

Klimeš, Jeroným. *Přechod, předávání dítěte a exkluzivita vztahů*. Říčany: Rozum a cit, 2012

Macela, Miloslav. *Umísťování dětí v PPPD*, Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013

Semerádová, Monika, Zacharová, Barbora, Černá, Ria, et al. *Metodika doprovázení, Podpora, vzdělávání a kontrola výkonu náhradní rodinné péče*. Chrudim: Centrum náhradní rodinné péče Amatheia, 2011. ISBN 978-80-904801-0-0

Vávrová, Alena et al. *Přípravy pro budoucí rodiče*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6

Zacharová, Barbora, et al. *Metodika náboru zájemců o náhradní rodinou péči*. Chrudim: Centrum náhradní rodinné péče Amatheia, 2010. ISBN 978-80-904801-3-1

Dohody o výkonu pěstonské péče – vzorová dohoda a formuláře . *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14503>

Chci být pěstounem. *Dobrá rodina*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://www.dobrarodina.cz/chci-byt-pestounem>

Vdělávání a akce v dobré rodině. *Dobrá rodina*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04].

Dostupné z: <http://akce.dobrarodina.cz/>

Právní rámec. *Natama*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://www.natama.cz/cs/pravni-ramec-2/>

Zprostředkování náhradní rodinné péče. *Středisko náhradní rodinné péče*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

http://www.nahradnirodina.cz/zprostredkovani_nahradni_rodinne_pece

Nabídka služeb a ceník pro pěstounské rodiny. *Středisko náhradní rodinné péče*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

http://www.nahradnirodina.cz/nabidka_sluzeb_a_cenik_pro_pestounske_rodiny

Nejčastější dotazy. *Středisko náhradní rodinné péče*. [online]. 4.9.2016 [cit. 2016-09-04].
Dostupné z: http://www.nahradnirodina.cz/nejcastejsi_dotazy

6 Seznam příloh

Příloha č. 1: Nevyplněný dotazník

Příloha č.2: Přepis otevřených odpovědí k otázce č. 10 dotazníku.

Příloha č.3: Přepis otevřených odpovědí k otázce č. 18 dotazníku.

Příloha č.4: Přepis otevřených odpovědí k otázce č.19 dotazníku.

Příloha č. 1: Nevyplněný dotazník

Otázka č. 1: Kolik je Vám let?

20 -30 let

31 - 35 let

36 -40

41 -45 let

46 -50 let

51 - 55 let

Otázka č.2: Jste?

Muž

Žena

Otázka č.3: V kterém kraji bydlíte?

Praha

Plzeňský

Středočeský

Jihočeský

Karlovarský

Ústecký

Liberecký

Královehradecký

Pardubický

Vysočina

Jihomoravský

Olomoucký

Zlínský

Moravskoslezský

Otázka č.4: Velikost obce, kde bydlíte?

Obec do 5 000 obyvatel
Obec do 10 000 obyvatel
Obec do 50 000 obyvatel
Obec do 100 000 obyvatel
Obec do 250 000 obyvatel
Obec do 500 000 obyvatel
Obec od 500 000 obyvatel

Otázka č.5 Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní
Střední odborné bez maturity
Střední s maturitou
Vysoká škola

Otázka č.6: O pěstounské péči jsem informován/ informována?

Vůbec, nikdy jsem o pěstounské péči na přechodnou dobu neslyšel/ a
Mám povrchní informace z medií
Četl/ a jsem článek o pěstounské péči
Zajímal/ a jsem se o možnost poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Otázka č.7: Kdo může být pěstounem na přechodnou dobu?

Jednotlivec
Partnerská/ rodičovská dvojice
Každý plnoletý svéprávný jedinec s trvalým pobytem na území ČR
Nevím

Otázka č.8: Jaké musí mít pěstoun na přechodnou dobu vzdělání?

Jakékoliv
Základní
Střední s vyučením
Střední s maturitou
Vyšší odborná škola
Vš
Vzdělání pedagogického směru

Otázka č.9: Musí mít pěstoun na přechodnou dobu vlastní rodičovskou zkušenost?

Ano
Ne

Nevím

Otázka č.:10 Mohou být v domácnosti vlastní děti pěstouna?

Ne

Nevím

Ano. V jakém věku?

Otázka č.11: Kolik dětí, bez fyzického nebo mentálního postižení, může být v domácnosti pěstouna na přechodnou dobu celkem (biologické i přijaté děti) ?

1

2

3

4

Více než 4. Napište kolik.

Otázka č.12: Které děti jsou v pěstounské péči na přechodnou dobu?

Děti čekající na adopci/ dlouhodobou pěstounskou péči

Děti s problematickou biologickou rodinou

Děti o které se nemohou rodiče ze závažných důvodů starat. Např.: Nemoc, výkon trestu, složitá životní situace apod.

Nevím

Otázka č. 13: Jak dlouhá je maximálně doba pobytu dítěte u poskytovatele pěstounské péče na přechodnou dobu?

0 - 3 měsíce

0 -1 rok

0 -2 roky

0 - 3 roky

Nevím

Otázka č.14: Jaké minimální materiální podmínky jsou nutné pro poskytování pěstounské péče?

Pokoj pro dítě/ děti v pěstounské péči

Vlastní postel/ prostor pro dítě

Základní vybavení pro dítě (postel, oblečení, jiné...)

Nevím

Otázka č.15: Jaký je měsíční plat pěstouna poskytující pěstounskou péči na přechodnou dobu jestliže se jedná o zdravé dítě?

Do 5 000,-

Do 5001,- až 10 000,-

Do 10 001,- až 15 000,-

Do 15 0001,- až 20 000,-

Do 20 001,- až 25 000,-

Do 25 001,- až 30 000,-

Nevím

Otázka č.16: Má poskytovatel pěstounské péče na přechodnou dobu nárok na dovolenou? Ve smyslu Zákoníku práce.

Ano

Ne

Nevím

Otázka č.17: Jsou podle Vás podmínky pro poskytování pěstounské péče na přechodnou dobu ze strany státu pro pěstouny dostatečné?

Ano

Ne

Nevím, nemohu posoudit

Otázka č.18: Jaké vidíte překážky/rizika v poskytování pěstounské péče na přechodnou dobu?

Napište prosím 3 nejdůležitější.

Otázka č.19: Za jakých podmínek byste byl/a ochoten/a poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu?

Otázka č.20: Kde byste hledali informace o pěstounské péči na přechodnou dobu?

Internet(portály ministerstev, weby internetových časopisů, weby novin a časopisů)

Televize

Noviny

Časopisy

Vyhledal/a bych organizaci která se zabývá pěstounskou péčí na přechodnou dobu

Vyhledal/a bych pěstouny na přechodnou dobu

Otázka č.21: Která media pravidelně sledujete?

Televizní zpravodajství

Noviny

Časopisy

Internetová média (informační weby, rodinné weby apod.)

Rádio

Otázka č.22: Které noviny čtete?

Mf Dnes

Lidové noviny

Hospodářské noviny

Právo

Jiné

Otázka č.23: Které časopisy čtete?

Žádné

Týdeníky (Reflex, Respekt apod.)

Společenské magazíny (Týden, Impuls a pod.)

Magazíny pro ženy (Marianne, Vlasta, Marie Claire, Xantypa a pod.)

Magazíny pro muže (Maxim, Playboy a pod.)

Jiné

Otázka č.24: Děkuji, že jste došli až sem. V této otázce je prostor pro Vaše náměty a připomínky.

Příloha č. 2: Přepis doplňujících odpovědí k otázce číslo 10: Mohou být v rodině vlastní děti pěstouna? Jestliže ano, můžete dopsat v jakém věku.

Odpověď	Počet dětí
Dítě jakéhokoliv věku	<ul style="list-style-type: none"> • Není určeno věkové rozmezí • Doufám, že je to jedno :-) • na věku nezáleží • Jakýkoliv věk • V jakémkoliv. • nerozhoduje • v jakémkoli • jakémkoliv • není dáno • libovolný • jakémkoli • Nezáleží • jakýkoli • 0-100 • 0-1
Dítě velké a samostatné cca 12+	<ul style="list-style-type: none"> • schopné samostatnosti • od 12 let? • starší 12 • 13 a více • Dospělé • do 15 • od 12
Dítě 8+	<ul style="list-style-type: none"> • starší 8 let? • starší 10 let

	<ul style="list-style-type: none"> • 8+ • 8
Dítě 6+	<ul style="list-style-type: none"> • od školního výše • od 6i výš
Dítě 2+	<ul style="list-style-type: none"> • starší než 2 roky • nad 2 roky • nad 3 roky • nad 3 roky • předškolní • nad 2roky
Nevím	<ul style="list-style-type: none"> • netuším • nevím • Nevím
Stejně nebo mladší než biologické dítě	<ul style="list-style-type: none"> • starší než dítě v pěstounské péči • Doporučuje se, aby přijaté dítě nebylo starší než děti biologické.
Stejného věku jako dítě přijaté - „kamarád“	<ul style="list-style-type: none"> • nevím, myslím že je lepší, když by dítě v dočasné náhradní péči mělo kamaráda doma.. • podobném věku svěřeného dítěte • Přibližně věkově stejné?
Celkem	42

Příloha č. 3: Přepis odpovědí respondentů k otázce č. 18 přiřazených do kategorií.

Odpověď	Přepis odpovědí z dotazníku
Nezvládnutí odchodu a vztahu k dítěti ze strany pěstouna	<ul style="list-style-type: none"> • Citové přilnutí k dítěti a neochota jej vrátit zpět do původní rodiny. • Dítě, které je těžko umístitelné zůstává v péči déle. V Anglii je z této formy pěstounské péče velký byznys, děti kolují po pěstounských rodinách "batůžkáři". Zneužitelnost, vidina peněz, chabá citová vazba na dítě. • Jako riziko vnímám potenciál vzniku a následného přetržení citových vazeb mezi pěstounem a dítětem. • Děti si zvyknou na pěstouny a následně je těžké je od nich oddělit. Psychická náročnost též pro pěstouny, někdy i pro rodinu pěstounů. • Vzniklá citová vazba pěstouna na dítě. • Vytvoří se hluboký vztah mezi dítětem a pěstounem. • citová zainteresovanost • Pěstouni si mohou na dítě zvyknout tak, že o něj nechtějí přijít. • Někdy se stane pěstounem i někdo, kdo se k dítěti chová špatně.
Nezvládnutí průběhu PPPD a odchodu ze strany dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě si vytvoří vazbu k někomu u koho přebývá dočasně - další zklamání - nedůvěra

	<ul style="list-style-type: none"> • Jako riziko vnímám potenciál vzniku a následného přetržení citových vazeb mezi pěstounem a dítětem. • Citová vazba na pěstounskou rodinu, hlavně ze strany všech zúčastněných dětí, dospělí by to měli zvládnout. (2x) • Děti si zvyknou na pěstouny a následně je těžké je od nich oddělit. Psychická náročnost též pro pěstouny, někdy i pro rodinu pěstounů. • Složité pro dítě - zvykne si na určité sociální prostředí a poté musí odejít • Deprivace • Vytvoří se hluboký vztah mezi dítětem a pěstounem. • citová zainteresovanost • Dítě si může oblíbit pěstouny a nechce od nich.
Negativní ovlivnění rodiny pěstouna	<ul style="list-style-type: none"> • Citová vazba na pěstounskou rodinu, hlavně ze strany všech zúčastněných dětí, dospělí by to měli zvládnout. (2x) • Děti si zvyknou na pěstouny a následně je těžké je od nich oddělit. Psychická náročnost též pro pěstouny, někdy i pro rodinu pěstounů. • Dítě může narušit pěstounskou rodinu. • citová zainteresovanost
Špatně nastavený státní systém	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě, které je těžko umístitelné zůstává v péči déle. V Anglii je z této formy pěstounské péče velký byznys, děti kolují po pěstounských rodinách "batůžkáři".

	<p>Zneužitelnost, vidina peněz, chabá citová vazba na dítě.</p> <ul style="list-style-type: none"> • složitá administrativa, malá informovanost • Neochota státu a úřadů... Zdlouhavé a nesmyslné papírování...
Nedostatečná kvalifikace pěstouna	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostačující odbornost pěstounů • NEDOSTATEČNÁ KVALIFIKACE, NEDOSTATEK ZKUŠENOSTI, SATURACE VLASTNÍ NEMOŽNOSTI MÍT DĚTI • Někdy se stane pěstounem i někdo, kdo se k dítěti chová špatně.
Nemohu posoudit	<ul style="list-style-type: none"> • Nevím • Nemohu posoudit. Problematiku neznám. (2x)
Byznys s dětmi	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě, které je těžko umístitelné zůstává v péči déle. V Anglii je z této formy pěstounské péče velký byznys, děti kolují po pěstounských rodinách "batůžkáři". Zneužitelnost, vidina peněz, chabá citová vazba na dítě. • Nebezpečí - pěstoun bere pěstounství jako "byznys"
Obava s kontaktů s biologickou rodinou dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakt s rodinou dítěte (dětí) v době péče o svěřené dítě. • Riziko, že rodina, která nebyla schopna poskytnout dítěti zázemí, od Vás bude chtít pomoc, zejména finance.
Nemožnost kontaktu s dítětem po jeho odchodu	<ul style="list-style-type: none"> • Chybí možnost dalšího pečování o dítě (návštěvy,...)

<p>Nevhodné poznámky od okolí z důvodu špatné informovanosti veřejnosti o PPPD</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Malá informovanost společnosti • složitá administrativa, malá informovanost
---	--

6.1.1 Příloha č. 4: Přepis odpovědí k otázce č. 19

Přiřazení odpovědí respondentů z dotazníku ke kategoriím.

Nezařazena odpověď: Musela bych si zjistit více informací

Kategorie	Odpovědi
Za žádných podmínek bych dítě do nepřijal/a	<ul style="list-style-type: none">• Asi za žádných• Nemohla bych.• netroufla bych si nato• Za žádných, nejsem přesvědčena o správné cestě, pouze kdyby nebylo východisko a dítěti by hrozilo osamocení, nebezpečí, tragická událost někoho známého, vyplynulo by to ze situace.• nebyla bych ochotná poskytnout pěstounskou péči na přechodnou dobu• Za žádných• Nejsem ochotna (2x)• Nebyl• Na přechodnou dobu ne, nezvládla bych odchod dítěte, na které bych si zvykla..• Nebyla, netroufám si na cizí děti. Možná v případě nechtěné bezdětnosti.
Přijal/a bych dítě které znám (z rodiny, dítě přátel)	<ul style="list-style-type: none">• Pokud by to bylo dítě mého dobrého známého nebo rodiny...• U dítěte z širší rodiny či dítě přátel bych si podmínky nediktoval, jinak je to na hlubší úvahu• V případě širší rodiny (2x)• Dítě by bylo mým příbuzným

	<ul style="list-style-type: none"> • Za žádných, nejsem přesvědčena o správné cestě, pouze kdyby nebylo východisko a dítěti by hrozilo osamocení, nebezpečí, tragická událost někoho známého, vyplynulo by to ze situace.
<p>Kdybych byl/a finančně zabezpečená/ý</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pokud bych se domnívala, že to skloubím se svou prací • MZDA KOLEM 10 TISIC, PŘÍSPĚVEK NA DITĚ 3-5 TISIC NA JEHO POTŘEBY, ALE KLIDNĚ BYCH PŘIJALA NA KRATŠÍ DOBU CCA 3 MĚSICE I DITĚ V NOUZI ZA MINIMUM PROSTŘEDKŮ • Hlavně pokud bych měla pocit, že jsem dostatečně materiálně zabezpečena (byt, dostatek financí na chod domácnosti). A pokud by souhlasili děti a manžel. (2x) • Materiální podmínky - dostatek prostor • Kdybych se mohla tomu dítěti plně věnovat, tedy být s ním na mateřské dovolené. • vyšší věk a lepší bytové podmínky • uhrazené náklady včetně ušlých zisků, nezatěžující formality / úřady • dostatečné zajištění (prostor a čas pro děti).
<p>Osobní překážky Nízký / vysoký věk, necítím se na to, vlastní malé děti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vzhledem k věku už bych asi nebyla (2x) • Mladší věk • Až si budu sama sebou jistá, že to zvládnu (úklid, můj vnitřní klid a schopnost odpoutání se) • Pokud by mi byla poskytnuta odborné vedení - především se jedná o práci s emocemi, citovou vazbou atd. To vnímám jako nejtěžší část - nechat dítě jít...

	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší věk a lepší bytové podmínky Kdybych byla ještě s jedním dítětem doma nebo pracovala méně • Nebyla, netroufám si na cizí děti. Možná v případě nechtěné bezdětnosti. • Kdyby byla dcera starsi, moznost styku s ditetem i pote, prednostni prijeti do skolek ci jesli. • Na přechodnou dobu ne, nezvládla bych odchod dítěte, na které bych si zvykla..
Administrativní překážky Vysoká/nízká kontrola ze strany státu, anonymita pro biologickou rodinu	<ul style="list-style-type: none"> • Sejit se s rodiči dítěte, dětí... Lepší podmínky od státu... Možnost dítěte se vídat s rodiči, je-li to možné... V případě dání dítěte k adopci, přednostní právo... Zjednodušení administrativní části... • V případě, že bych o ni měla zájem, pak za podmínek, které jsou výhodné jak pro mne, jako pěstouna, tak pro dítě. • Rodina dítěte by nesměla vědět místo mého bydliště. Znat úroveň mého bydlení. • dostatečná podpora od státu, podpora ze strany rodiny • Kdyby mi to stát umožnil - žiji v registrovaném partnerství a tímto jsem z možnosti poskytovat společně s partnerkou pěstounskou péči vyloučena • Méně omezujících faktorů pro pěstouny. • uhrazené náklady včetně ušlých zisků, nezatažující formality/úřady

	<ul style="list-style-type: none"> • Pokud bych měla finanční, materiální a jiné zázemí pro poskytnutí kvalitní péče, pokud bych neměla vlastní děti či by mé děti byly již odrostlejší.
Se souhlasem partnera, širší rodiny	<ul style="list-style-type: none"> • Souhlas manžela • Hlavně pokud bych měla pocit, že jsem dostatečně materiálně zabezpečena (byt, dostatek financí na chod domácnosti). A pokud by souhlasili děti a manžel. (2x) • dostatečná podpora od státu, podpora ze strany rodiny
Obava z problémového dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Kdyby se nejednalo o problémové dítě asi bych se nedokázala starat o dítě, které krade a utíká z domu a je agresivní...
Možnost kontaktu s dítětem z PPPD	<ul style="list-style-type: none"> • Sejit se s rodiči dítěte, dětí... Lepší podmínky od státu... Možnost dítěte se vídat s rodiči, je-li to možné... V případě dání dítěte k adopci, přednostní právo... Zjednodušení administrativní části... • Kdyby byla dcera starsi, moznost styku s ditetem i pote, prednostni prijeti do skolek ci jesli.
Uvažuji o PPPD až se instituce zavede	<ul style="list-style-type: none"> • Až bude přechodná pěstounská péče ustálenější, včetně provázanosti systému, metodiky atd. Mom. mi přijde že je stále ve fázi zavádění.
Uvažuji o ní za stávajících podmínek	<ul style="list-style-type: none"> • Podmínky jsou již nyní výborné. • Uvažuji o ní i za stávajících podmínek.

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Magdaleny Rettigové 4
Praha 1,116 39

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou

Druh práce	Bakalářská práce
Název práce	Informovanost veřejnosti o pěstounské péči na přechodnou dobu
Autor práce	Jitka Procházková

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským díle a že informace získané nahlédnutím so zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/a s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

Podpis žadatele:

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce

Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím so zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/a s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř.číslo	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

Název souboru: BP Jitka Procházková Znalosti vybraných respondentů o PPPD (Verze pro
tisk).docx
Složka: /Users/jitkaprochazkova/Library/Containers/com.microsoft.Word/Data/Docu
ments
Šablona: /Users/jitkaprochazkova/Library/Group
Containers/UBF8T346G9.Office/User Content.localized/Templates.localized/Normal.dotm
Název:
Předmět:
Autor: Jitka Procházková
Klíčová slova:
Komentáře:
Datum vytvoření: 07.12.16 11:28:00
Změnit číslo: 2
Naposledy uloženo: 07.12.16 11:28:00
Naposledy uložil: Jitka Procházková
Celková doba úprav: 2 Minuty
Naposledy vytištěno: 07.12.16 11:28:00
Jako poslední úplný tisk
Počet stránek: 73
Počet slov: 14 009 (přibližně)
Počet znaků: 82 655 (přibližně)